

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande budgetpropositionen för 2010 med förslag till anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, vilket också innefattar förslag från Riksrevisionens styrelse till riksdagen om Riksrevisionens anslag Internationellt utvecklingssamarbete (prop. 2009/10:1 utg.omr. 7). Ramen för utgiftsområde 7 uppgår till 31,4 miljarder kronor.

De motioner om utvecklingsbiståndet som behandlas i betänkandet avser främjande av internationella biståndsströmmar, avräkningar från biståndsramen och fördelningen på anslag inom utgiftsområde 7. De innefattar också förslag om den närmare inriktningen på biståndsinsatser samt uppföljning och resultatredovisning.

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat. Där har regeringen redogjort för resultat från Sveriges internationella utvecklingssamarbete och reformsamarbetet i Östeuropa. Två följdmotioner till skrivelsen har avlämnats, och dessa behandlas i betänkandet.

Utskottet behandlar i betänkandet också en redogörelse från Riksrevisionens styrelse angående Swedfund International AB (redog. 2009/10:RRS1) som avlämnats till riksdagen och en följdmotion till denna.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om att biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete fastställs till 1 % av beräknad BNI. Enligt utskottet bör regeringen i det europeiska samarbetet och i andra internationella sammanhang verka för att åtaganden som gjorts om biståndsökningar också blir förverkligade.

Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag om anslagstilldelning. Med ett undantag tillstyrker utskottet övriga förslag i budgetpropositionen avseende utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Undantaget avser ett bemyndigande och garantiåtagande avseende Sveriges medverkan i en kapitalhöjning i Asiatiska utvecklingsbanken där utskottet anser att storleken på Sveriges inbetalning respektive garantiåtagande bör framgå av riksdagens beslut. Förslaget tillstyrks därmed delvis av utskottet.

Utskottet stöder den inriktning som regeringen förordar på de tre tematiska prioriteringarna för utvecklingssamarbetet under mandatperioden, dvs. demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat respektive främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.

Alla motionsförslag med anknytning till utvecklingsbiståndet avstyrks. Utskottet föreslår att regeringens resultatskrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat läggs till handlingarna.

I redogörelsen från Riksrevisionens styrelse om Swedfund redovisas Riksrevisionens rekommendationer som är riktade till regeringen respektive bolaget. Utskottet konstaterar att ett översynsarbete äger rum och förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av dels det analysarbete rörande Swedfund som pågår i Regeringskansliet, dels vilka åtgärder som vidtagits respektive planeras till följd av Riksrevisionens iakttagelser och översynsarbetet. Utskottet föreslår att Riksrevisionens redogörelse 2009/10:RSS1 läggs till handlingarna och avstyrker följdmotionen.

I ärendet finns elva reservationer och fyra särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Bakgrund	11
Budgetpropositionens huvudsakliga innehåll	12
Resultatskrivelsens huvudsakliga innehåll	14
Utskottet	15
Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	15
Motionerna	15
Biståndsramen, millenniemålen, skuldavskrivningar m.m.	15
Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m.	17
Utskottets överväganden	21
Biståndsramen, millenniemålen, skuldavskrivningar m.m.	21
Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m.	27
Mål, styrning och resultatredovisning m.m.	44
Motionerna	44
Utskottets överväganden	45
Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd	49
Motionerna	49
Utskottets överväganden	49
Redogörelse från Riksrevisionens styrelse om Swedfund International AB	51
Allmänt om Swedfund International AB	51
Målet för Swedfund	52
Riksrevisionens granskningsrapport	52
Riksrevisionens styrelses redogörelse	53
Regeringens skrivelse om biståndets resultat	53
Budgetpropositionen	54
Motionen	54
Utskottets överväganden	55
Reservationer	59
1. Skuldavskrivningar, punkt 2 (s, v, mp)	59
2. Moratorium för skuldåterbetalning m.m., punkt 3 (v, mp)	59
3. Vissa frågor om millenniemålen, punkt 4 (s)	60
4. Millenniemålen m.m., punkt 5 (v)	61
5. Gränsöverskridande biståndsinsatser m.m., punkt 6 (s, v, mp)	62
6. Vissa biståndsfrågor, punkt 7 (s)	63
7. Inriktningsfrågor, punkt 8 (mp)	64
8. Mål, styrning och resultatredovisning, punkt 13 (s, v, mp)	65
9. Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd, punkt 14 (s, v, mp)	66

10. Ändring av internationella biståndsdefinitioner, punkt 15 (v)	67
11. Verksamheten i Swedfund International AB, punkt 16 (s, v, mp)	68
Särskilda yttranden	69
1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s)	69
2. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (v)	71
3. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (mp)	74
4. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s, v, mp)	76
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	78
Proposition 2009/10:1	78
Skrivelse 2008/09:189	79
Följdmotioner med anledning av skrivelse 2008/09:189	79
Redogörelse 2009/10:RRS1	80
Följdmotion med anledning av redogörelse 2009/10:RRS1	80
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	80
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	80
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	81
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2010 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	90
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 1	91

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

a) *Biståndsram*

Riksdagen fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till 1 % av den vid budgettillfället beräknade bruttonationalinkomsten för 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 1 och avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

b) *Anslag och anslagsvillkor m.m. för 2010 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd*

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet angivit, för budgetåret 2010 anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med regeringens respektive Riksrevisionens styrelses förslag i bilaga 2 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkterna 9 och 11 samt avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

c) *Bemyndigande beträffande anslag 1:1 avseende garantier inom det internationella utvecklingssamarbetet*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 395 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 3.

d) *Bemyndigande beträffande garantier avseende NIB:s miljöinvesteringsslån*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringsslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 1 112 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 4.

e) *Godkännande av Sveriges medverkan i kapitalhöjning i AsDB och bemyndigande beträffande garantier till följd av kapitalhöjningen*

Riksdagen godkänner Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) genom inbetalning 2011–2015 uppgående till högst 112 000 000 kr samt bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier till AsDB

som följer av kapitalhöjningen och som uppgår till ett belopp motsvarande högst 343 140 000 särskilda dragningsrätter. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 5.

f) Bemyndigande beträffande kapitaltillskott till Swedfund

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott om 100 000 000 kr till det statligt ägda bolaget Swedfund International AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 7 och avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

2. Skuldavskrivningar

Riksdagen avslår motion 2007/08:U358 yrkande 17.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Moratorium för skuldåterbetalning m.m.

Riksdagen avslår motion 2009/10:U273 yrkandena 3, 11 och 12.

Reservation 2 (v, mp)

4. Vissa frågor om millenniemålen

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:U359 yrkande 21 och 2009/10:U340 yrkande 14 i denna del.

Reservation 3 (s)

5. Millenniemålen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U206, 2009/10:U209 yrkande 6, 2009/10:U253, 2009/10:U263 yrkande 1, 2009/10:U289 yrkande 2, 2009/10:U293 yrkandena 1–3 och 2009/10:U296 yrkande 2.

Reservation 4 (v)

6. Gränsöverskridande biståndsinsatser m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U291 och 2009/10:U303.

Reservation 5 (s, v, mp)

7. Vissa biståndsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U339 yrkande 8 och 2009/10:U340 yrkandena 5, 8, 9 och 13.

Reservation 6 (s)

8. Inriktningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U321 yrkandena 1 och 2, 2009/10:U215, 2009/10:U263 yrkande 6, 2009/10:U278, 2009/10:U290 och 2009/10:U296 yrkande 3.

Reservation 7 (mp)

9. Beställningsbemyndigande beträffande anslag 1:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 210 000 000 kr under 2011–2028. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 2.

10. Bemyndigande beträffande överlåtelse till annan part av ett tidigare lämnat villkorslån till PIDG

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 till annan part överlåta ett tidigare lämnat villkorslån till Private Infrastructure Development Group (PIDG) avseende finansiering av riskkapital i Guarantco. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 6.

11. Beställningsbemyndigande beträffande anslag 2:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 107 000 000 kr 2011–2017. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 8.

12. Beställningsbemyndigande avseende anslag 1:5

Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2010 för ramanslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete ingå avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 26 000 000 kr 2011–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 7 punkt 10.

13. Mål, styrning och resultatredovisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U22 i denna del, 2008/09:U23, 2009/10:U273 yrkande 2, 2009/10:U276 yrkande 4 i denna del, 2009/10:U339 yrkandena 3 och 6 samt 2009/10:U340 yrkandena 2, 4, 7 och 14 i denna del och lägger skrivelse 2008/09:189 till handlingarna.

Reservation 8 (s, v, mp)

14. Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U254 och 2009/10:U289 yrkandena 3 och 4.

Reservation 9 (s, v, mp)

15. Ändring av internationella biståndsdefinitioner

Riksdagen avslår motion 2009/10:U273 yrkandena 4 och 10.

Reservation 10 (v)

16. Verksamheten i Swedfund International AB

Riksdagen avslår motion 2009/10:U1 och lägger redogörelse 2009/10:RRS1 till handlingarna.

Reservation 11 (s, v, mp)

Stockholm den 17 november 2009

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Birgitta Ohlsson (fp), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Holger Gustafsson (kd), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd), Bodil Ceballos (mp), Mats Sander (m) och Ulrika Carlsson i Skövde (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas *regeringens budgetförslag avseende utgiftsområde 7 Internationellt bistånd* som inkluderar förslag från Riksrevisionen till riksdagen om myndighetens anslag för internationellt utvecklingsarbete (prop. 2009/10:1 utg.omr. 7).

Utskottet behandlar i betänkandet även *regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat*. I denna skrivelse till riksdagen, som överlämnades i maj 2009, har regeringen redogjort för resultat från Sveriges internationella utvecklingssamarbete och reformsamarbetet i Östeuropa. Det är första gången som regeringen till riksdagen lämnar en samlad redovisning av biståndets resultat. Resultatskrivelsen har utformats efter samråd med en referensgrupp i utrikesutskottet där företrädare för samtliga riksdagspartier ingått.

I regel lämnas i budgetpropositionen en resultatredovisning för varje utgiftsområde, detta som en av utgångspunkterna för regeringens överväganden om medelstilldelning för kommande budgetår. I den del av budgetpropositionen som avser utgiftsområde 7 anger regeringen att den, med hänvisning till den aktuella resultatskrivelsen, inte lämnar någon särskild resultatredovisning i budgetpropositionen.

I betänkandets sista del behandlas *Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Swedfund International AB* (redog. 2009/10:RRS1), som avlämnats till riksdagen med anledning av rapporten *Swedfund International AB och samhällsuppdraget* (RiR 2009:4). Riksrevisionens styrelse anser att det som framkommit i granskningen ger anledning att göra en samlad bedömning vad gäller Swedfunds framtida inriktning, storlek och roll inom utvecklingssamarbetet.

I betänkandet behandlas vidare ett antal *motionsförslag*. Det gäller två följdmotioner till resultatskrivelsen, en följdmotion till Riksrevisionens redogörelse, två motioner från allmänna motionstiden hösten 2007, två motioner från allmänna motionstiden hösten 2008 samt ett antal motionsförslag från allmänna motionstiden hösten 2009.

Utskottet har i samband med ärendets beredning tagit del av Regeringskansliets faktapromemoria 2008/09:FPM144 Partnerskapet EU-Afrika på transportområdet och faktapromemoria 2008/09:FPM155 Meddelande om 2009 års uppföljning av EU:s hållbarhetsstrategi.

Företrädare för utrikesutskottet sammanträffade den 10 mars 2009 med Jean Mensa, Institute for Economic Affairs i Ghana, som redogjorde för demokratiutvecklingen och parlamentsvalen i landet.

Michael Baxter, Världsbankens landdirektör för bl.a. Moçambique och Zambia, lämnade den 19 mars 2009 information till företrädare för utskottet om Världsbankens arbete i regionen och om hur den finansiella krisen påverkar länder i Afrika.

Geraldine Fraser-Moleketi, Democratic Governance Practice Director i UNDP, redovisade vid ett möte med utskottsrepresentanter den 20 mars 2009 hur FN-organet arbetar med frågor kring demokratisk samhällsstyrning och med att stärka kvinnors sociala, politiska och ekonomiska roll.

Biståndsminister Gunilla Carlsson lämnade vid utskottets sammanträde den 21 april 2009 en föredragning om utvecklingssamarbetet och klimatfrågorna samt redogjorde för slutrapporten från den av regeringen initierade internationella Klimatkommissionen.

Chefen för Europeiska kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd (Echo), Peter Zangl, träffade företrädare för utrikesutskottet den 29 april 2009 och redogjorde för humanitära biståndsfrågor.

I samband med utskottets besök i Washington D.C. i oktober 2009 erhöll utskottet föredragningar vid Internationella valutafonden (IMF), United States Agency for International Development (USAID) samt Världsbanken kring frågor om den internationella finansiella krisen och dess återverkningar på den afrikanska kontinenten, hur framtida finansiella och ekonomiska kriser ska kunna förebyggas samt om USA:s biståndsverksamhet i Afrika. Utskottet erhöll även i samband med besök i kongressen och vid ett antal tankesmedjor redogörelser för den amerikanska politiska processen inför FN:s klimatomöte i Köpenhamn i december 2009.

Sverige stod den 22–24 oktober 2009 värd för European Development Days (EDD), ett årligt evenemang som arrangeras av Europeiska kommissionen tillsammans med det land som innehar EU:s ordförandeskap. Med mer än 6 000 deltagare var detta det största möte som anordnas under det svenska ordförandeskapet. Under EDD var utrikesutskottet medarrangör tillsammans med Europaparlamentets biståndsutskott m.fl. av en s.k. side-event under rubriken "Raise Your Voice – Hold Governments Accountable: Who are the Drivers of Change?". Vid detta arrangemang, där utrikesutskottets ordförande var inledare, diskuterades frågor om inflytande och ansvarsutkrävande i utvecklingspolitiken ur såväl ett lokalt som ett nationellt perspektiv. Ledamöter i utrikesutskottet medverkade också i andra arrangemang under EDD.

Chefen för FN:s utvecklingsprogram UNDP, Helen Clark, besökte utrikesutskottet den 22 oktober 2009. UNDP-chefen tog bl.a. upp frågor om millenniemålen, integreringen av klimatfrågor i utvecklingsagendan, livsmedelskrisen och reformeringen av FN-systemet.

Vid ett möte med representanter för utskottet samma dag belyste Shanta Devarajan, chefsekonom för Afrikaregionen vid Världsbanken i Washington, hur den ekonomiska krisen återverkar på Afrika.

Företrädare för utrikesutskottet hade den 23 oktober 2009 ett möte med Arabförbundets generalsekreterare Amre Moussa.

Samma dag sammanträffade ledamöter i utrikesutskottet vid olika möten med Michel Sidibé, chef för Unaid, Marianne Fay, en av de två huvudansvariga för utarbetandet av Världsbankens World Development Report 2010, respektive Rose Mukantabana, talman i Rwandas parlament.

Utskottet har den 10 november 2009 erhållit en föredragning av företrädare för Riksrevisionen, Utrikesdepartementet och Swedfund International AB med anledning av Redogörelse till riksdagen 2009/10:RRS1 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Swedfund International AB, vilken behandlas i detta betänkande.

De motioner som behandlas i detta betänkande och som avlämnats under det innevarande riksmötet redovisas utan angivande av årtal. För motioner som avlämnats under tidigare riksmöten anges detta.

Bakgrund

Målet för Sveriges politik för global utveckling är att bidra till en hållbar global utveckling. Detta har riksdagen, efter förslag från utrikesutskottet, senast bekräftat i juni 2008 (bet. 2007/08:UU5, rskr. 2007/08:252).

Beslutet 2008 innebär ingen förändring av det mål som fastställdes vid 2003 års beslut om den svenska politiken för global utveckling (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Sveriges globala utvecklingspolitik ska bidra till att uppnå FN:s millenniemål och innebär en samstämmighet och samverkan mellan politikområden. Den svenska politiken för global utveckling präglas av två perspektiv som ska vägleda regeringens gemensamma arbete: fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv.

Förvaltningsmyndigheter inom utgiftsområde 7 är Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademien och Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev). Dessutom har Riksrevisionen ett ramanslag för internationellt utvecklingssamarbete som är klassificerat som bistånd enligt den definition som fastlagts av biståndskommittén (Dac, Development Assistance Committee) inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Den föreslagna biståndsramen för 2010 uppgår till 31 434 miljoner kronor, vilket motsvarar 1 % av den beräknade bruttonationalinkomsten (BNI). Det i årets budgetproposition föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår till 27 019 miljoner kronor och är i förhållande till biståndsramen minskat med avräkningar på 4 435 miljoner kronor och ökat med drygt 20 miljoner kronor för samarbete med Östeuropa som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt OECD/Dac.

Regeringen respektive Riksrevisionens styrelse föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2010 anvisar anslagen inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen.

Budgetpropositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (utg.omr. 7) att riksdagen fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till 1 % av den vid budgeteringstillfället beräknade bruttonationalinkomsten (BNI) för 2010 (*prop.yrk. 1*).

Avräkningarna som andel av biståndsramen uppgår 2010 till 14 % jämfört med 12 % under 2009. De sammanlagda avräkningarna för 2010 uppgår till 4 435 miljoner kronor.

Avräkningen för kostnader för asylsökande från utvecklingsländer beräknas minska jämfört med i år och för 2010 uppgå till 2 068 miljoner kronor. Från biståndsramen avräknas vidare kostnader för det svenska bidraget till den del av Europeiska unionens (EU) gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget. För 2010 uppgår avräkningen till 1 653 miljoner kronor.

Den avräkning från biståndsramen som avser administrativa kostnader m.m. består främst av utrikesförvaltningens administration av utvecklingssamarbetet, medel under utgiftsområde 6 för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps internationella biståndsverksamhet, medel under utgiftsområde 22 för bidrag till Världssjöuniversitetet (WMU) samt den del av bidraget till Förenta nationerna (FN) som utbetalas från andra utgiftsområden och som klassificeras som bistånd. De medel som regeringen föreslår flyttas till utgiftsområde 22 fr.o.m. 2010 har tidigare belastat anslag 1:1 Biståndsverksamhet under utgiftsområde 7. Avräkningen från biståndsramen ökar med samma belopp som överförs. Avräkningen för utrikesförvaltningen uppgår till 415 miljoner kronor. Sammanlagt uppgår avräkningen för administration m.m. till 714 miljoner kronor i 2010 års prisläge. Avräkningen är delvis beroende av valutakurser och konsumentprisindex.

För budgetåret 2010 föreslår regeringen i budgetpropositionen (*prop.yrk. 9*) att riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, när det gäller anslag som står till regeringens disposition (anm. anslag 1:1–1:4, 1:6 och 2:1), enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kr

Anslag		Anslagstyp	
1:1	Biståndsverksamhet	Ramanslag	24 684 836
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	Ramanslag	932 824
1:3	Nordiska Afrikainstitutet	Ramanslag	15 200
1:4	Folke Bernadotteakademin	Ramanslag	47 467
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	40 000
1:6	Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	21 008
2:1	Reformsamarbete i Östeuropa	Ramanslag	1 278 110
Summa			27 019 445

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Asiatiska utvecklingsbanken samt bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som följer av kapitalhöjningen (*prop.yrk. 5*).

I budgetpropositionen föreslås också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010

- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 210 000 000 kr under 2011–2028 (*prop.yrk. 2*)
- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 395 000 000 kr (*prop.yrk. 3*)
- ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 1 112 000 000 kr (*prop.yrk. 4*)
- till annan part överlåta ett tidigare lämnat villkorslån till Private Infrastructure Development Group (PIDG) avseende finansiering av riskkapital i Guarantco (*prop.yrk. 6*)
- för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott om 100 000 000 kr till det statligt ägda bolaget Swedfund International AB (*prop.yrk. 7*)
- för ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 107 000 000 kr under 2011–2017 (*prop.yrk. 8*).

I budgetpropositionen finns även två förslag från Riksrevisionens styrelse. Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

- bemyndigar Riksrevisionen att under 2010 för ramanslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete ingå avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 26 000 000 kr 2011–2013 (*prop.yrk. 10*)

- för budgetåret 2010 anvisar ett anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd när det gäller anslaget som är avsett för Riksrevisionen, enligt den ovan angivna uppställningen (*prop.yrk. 11; anm. anslag 1:5*).

Resultatskrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen har i *skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat*, som överlämnades till riksdagen i maj 2009, redogjort för resultat från Sveriges internationella utvecklingssamarbete och reformsamarbetet i Östeuropa.

Resultatredovisningen görs från både ett regionalt och ett tematiskt perspektiv. Både Sveriges bilaterala och multilaterala bistånd redovisas liksom resultat avseende humanitärt bistånd och bistånd via enskilda organisationer. För fyra multilaterala organisationer – Världsbanken, UNDP, Unicef och Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria – redovisas resultat av ett urval insatser samt regeringens bedömning. För att sätta redovisningen i ett sammanhang redogörs också för trender i det globala respektive det svenska biståndet under perioden 2000–2008.

Genomgången visar att biståndets resultat varierar inom och mellan olika regioner, landkategorier och tematiska områden. Sammantaget är det regeringens bedömning att många av de biståndsinsatser som genomförts har gjort stor nytta i relation till de uppställda målen. Enligt regeringen visar skrivelsen samtidigt på svårigheterna att redovisa långsiktiga effekter av den verksamhet som får stöd genom det svenska utvecklingssamarbetet.

Utskottet

Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag i budgetpropositionen om en biståndsram på 1 % av beräknad BNI och fördelningen på anslag inom utgiftsområde 7.

Riksdagen bifaller delvis regeringens förslag om godkännande och bemyndigande i samband med Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Asiatiska utvecklingsbanken med preciseringen att storleken på Sveriges inbetalning respektive garantiåtagande till banken framgår av riksdagens beslut. Riksdagen bifaller regeringens övriga förslag om godkännande och bemyndiganden samt förslag från Riksrevisionens styrelse om anslag och bemyndigande.

Motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp), 2 (v, mp), 3 (s), 4 (v), 5 (s, v, mp), 6 (s) och 7 (mp) samt de särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v), 3 (mp) och 4 (s, v, mp).

Motionerna

Biståndsramen, millenniemålen, skuldavskrivningar m.m.

Socialdemokraterna hävdar i kommittémotion U340 (s) yrkande 14 i denna del att regeringen i budget efter budget urholkat biståndet underifrån genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar. Det kan enligt partiet vara rimligt att från biståndsramen räkna av skuldavskrivningar, men det ska i så fall ske krona för faktisk krona utan luft. Uppblåsta avräkningar från biståndsramen avvisas av Socialdemokraterna som dock inte motsätter sig de avräkningar i övrigt som görs i regeringens budgetförslag och som står i överensstämmelse med Dacs regelverk.

Majoriteten av världens fattiga lever i Asien, konstaterar Socialdemokraterna i kommittémotion 2007/08:U359 (s) yrkande 21. Sverige måste öka sina egna ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.

I kommittémotion 2007/08:U358 (s) *yrkande 17* framhåller Socialdemokraterna att den samlade skuldbördan i de fattigaste länderna måste bringas ned i betydligt snabbare takt än hittills. Det behövs en gemensam internationell överenskommelse för att helt avskriva de fattigaste ländernas skulder.

Vänsterpartiet anser enligt kommittémotion U273 (v) *yrkande 1* att behovet av bistånd aldrig har varit större i världen. När nu enprocentsmålet är nått bör Sverige gå vidare och göra detta till ett enprocentsgolv som inte får understigas. I *yrkande 3* betonas att omfattande skuldavskrivningar utgör en av flera förutsättningar för utveckling i syd. *Vänsterpartiet* vill därför att Sverige ska verka för att i första hand de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar. Vidare bör Sverige enligt den aktuella motionens *yrkande 12* inom relevanta internationella forum arbeta för ett moratorium på skuldåterbetalningar från fattiga länder. I *yrkande 11* föreslår *Vänsterpartiet* att Sverige, likt Norge, beslutar att inget utvecklingssamarbete ska få kanaliseras via skatteparadis.

Sverige måste, enligt *Vänsterpartiet* i partimotion U209 (v) *yrkande 6*, inom EU och FN arbeta för prioritering av insatser för att uppnå millenniemål fem om att till 2015 minska mödradödligheten med tre fjärdedelar.

Miljöpartiet understryker i kommittémotion U276 (mp) *yrkande 2* att Sverige måste fortsätta vara ett föredöme för andra rika länder genom att upprätthålla enprocentsmålet. Detta är extra viktigt nu när den ekonomiska krisen kommer att minska den rika världens bistånd till de fattigaste i världen. Ska millenniemålen kunna förverkligas till 2015 gäller det att inte strypa resursflödena, betonar *Miljöpartiet*.

Enligt *Miljöpartiets* kommittémotion U253 (mp) bör Sverige internationellt verka för att hitta nya finansieringslösningar för försummade sjukdomar.

I den enskilda motionen U206 (kd) förespråkas en utredning av hur ett system skulle kunna utformas för att under år med ökade biståndsanslag avsätta medel som kan användas då anslagen minskar.

I den enskilda motionen U263 (kd) *yrkande 1* föreslås ökade krav på det internationella samfundet för större skuldavskrivningar för de allra fattigaste länderna.

I den enskilda motionen U278 (m) menar motionären att det finns utrymme för fortsatt ökat marknadsinriktat stöd inom biståndet.

I den enskilda motionen U289 (s) *yrkandena 1 och 2* framhålls vikten av att slå vakt om det svenska enprocentsmålet och att biståndsanslaget ska användas till fattigdomsbekämpning.

I den enskilda motionen U293 (fp) *yrkandena 1–3* betonas att ansträngningar måste göras för att uppnå millenniemålen, däribland delmålet om en halvering av världens hungriga till 2015. Insatserna måste samordnas för att man på ett effektivare sätt ska kunna bidra till att minska antalet hungrande.

I den enskilda motionen U296 (fp) yrkande 2 förespråkas att Sverige, som ett föregångsland i biståndssammanhang, bör stimulera andra givarländer att också ta sitt ansvar, infria givna löften och därmed höja biståndssambitionerna.

Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m.

Socialdemokraternas budgetalternativ i kommittémotion U339 (s) yrkandena 1 och 2 innebär jämfört med budgetpropositionen en minskning med 5 000 000 kr av anslag 1:1 Biståndsverksamhet samtidigt som anslag 1:4 Folke Bernadotteakademin ökas med 3 000 000 kr. Regeringens förslag om bemyndigande beträffande kapitaltillskott till Swedfund avvisas med motiveringen att Riksrevisionens rekommendationer bör analyseras innan ytterligare kapitaltillskott ges. Anslag 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) tillförs 2 000 000 kr. Också i kommittémotion 2008/09:U22 (s) i denna del, vilken avlämnats med anledning av skrivelse 2008/09:189, förespråkar Socialdemokraterna förstärkta resurser till Sadev. Enligt kommittémotionerna U339 (s) yrkande 4 och U340 (s) yrkande 15 avvisar partiet medelsöverföring från utgiftsområde 7 till utgiftsområde 6 och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Sveriges utvecklingssamarbete bör enligt Socialdemokraterna i kommittémotion U340 (s) yrkande 5 vara klimatsäkrat. En mekanism för överföring av miljöteknik och kunskap till utvecklingsländerna bör inrättas. FN:s miljöprogram Unep respektive klimatpanel IPCC bör stärkas och utvecklas. I den aktuella motionens yrkande 12 liksom i kommittémotion U339 (s) yrkande 7 konstateras att den neddragning som följt av BNI-minskningen leder till att Sverige minskar sitt stöd till vissa FN-organ. Socialdemokraterna konstaterar att den minskade BNI som beräknas för 2010 medför reducerat stöd till vissa FN-organ. Enligt partiet är UNDP:s verksamhet så viktig att den inte bör drabbas fullt ut av stödminskningen. Motsvarande gäller UNFPA. Under 2010 tillför Socialdemokraterna därför 21 000 000 kr till UNDP och 27 000 000 kr till UNFPA utöver regeringens förslag, vilket även framgår av kommittémotion U339 (s) yrkande 1.

I kommittémotion U339 (s) yrkande 8 och kommittémotion U340 (s) yrkande 13 betonas vikten av återkoppling till svenska folket om hur skattefinansierat bistånd används. Där har det civila samhällets organisationer en viktig roll. Dessa bidrar också till att stärka det civila samhällets roll i utvecklingsländerna, något som är grundläggande för ett samhälles demokratiska utveckling. Socialdemokraterna avvisar regeringens förslag om en viss minskning av informationsanslaget och anslaget till det civila samhällets organisationer och förespråkar i stället en medelsökning på 40 000 000 kr för det arbete som genomförs via dessa organisationer. Resurserna till konflikthantering och fredsarbete föreslås enligt kommittémotion U339 (s) yrkandena 1 och 5 öka med 7 000 000 kr jämfört med regeringens budgetförslag.

Partiet förespråkar i kommittémotion *U340 (s) yrkande 8* en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet. I motionens *yrkande 9* betonas att satsningar på kvinnor är särskilt viktiga i biståndet. Svenskt biståndsbete måste bidra till att öka kvinnors möjlighet att styra sina liv och påverka det egna landets utveckling.

Vad gäller förslaget i budgetpropositionen om bemyndigande för regeringen att besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB anser Socialdemokraterna i kommittémotionerna *U340 (s) yrkande 16* att en analys av bolagets långsiktiga kapitalbehov bör genomföras innan ytterligare kapitaltillskott lämnas. Partiet avvisar därmed förslaget i budgetpropositionen.

Vänsterpartiet riktar i partimotion *U272 (v)* kritik mot att regeringen urholkar biståndet genom att ta resurser från biståndsramen för att finansiera verksamheter som partiet menar inte kan betraktas som internationellt utvecklingssamarbete. Partiet vill se en omfördelning inom biståndsramen där 1 023 000 000 kr av avräkningar för flyktigmottagande inte ska avräknas från biståndsramen utan i stället belasta utgiftsområde 8 Migration. Resterande avräkningar, 1 045 000 000 kr, vill partiet använda för humanitär hjälp till människor på flykt i andra delar av världen. Kritik riktas också från Vänsterpartiet mot urholkning av biståndet genom avräkningar som görs för att finansiera svensk utrikesförvaltning respektive stipendier för s.k. tredjelandsstudenter i samband med införande av studieavgifter för dessa på högskolor och universitet.

Vänsterpartiet förespråkar en utökad satsning på klimatbistånd och avsätter på ett nytt anslag 500 000 000 kr under 2010 som första steget i en treårig satsning. Medlen ska enligt partiet inte få användas för svenska åtaganden enligt Kyotoprotokollet. Även i kommittémotion *MJ403 (v) yrkande 5* betonas vikten av klimatsatsningar. Sverige bör införa ett klimatbistånd utöver biståndsramen, anser Vänsterpartiet i kommittémotion *MJ468 (v) yrkande 9*. I *yrkande 12* föreslås att medel som avsätts för klimatfinansiering för anpassning till en del satsas på det internationella samfundets kapacitet att agera i samband med klimatrelaterade katastrofer och kriser, exempelvis via FN:s katastroffond.

I partimotion *U209 (v) yrkandena 5 och 10–13* föreslår Vänsterpartiet att Sverige ska verka för att alla mottagare av bilateralt bistånd utvecklar nationella handlingsprogram för arbetet med frågor rörande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Minst 10 % av biståndsbudgeten bör öronmärkas för SRHR-frågor, ett förslag som också läggs fram i kommittémotion *U273 (v) yrkande 7*. De analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska lyfta fram kvinnors och mäns tillgång till sexuell och reproduktiv hälsoservice. Stödet till International Planned Parenthood International (IPPF) bör ökas och ges långsiktigt. En utvärdering av Sidas nuvarande handlingsplan för hbt-frågor bör komma till stånd under 2009 och en ny handlingsplan utarbetas. Det sistnämnda förslaget presenteras även i *yrkande 8*.

Vänsterpartiet anser enligt kommittémotion *U273 (v) yrkande 9* att egeninsatsen för frivilligorganisationernas informationsarbete bör avskaffas.

Miljöpartiets budgetförslag innebär enligt kommittémotion *U311 (mp) yrkande 2* att anslag 1:1 Biståndsverksamhet inom området Internationellt utvecklingssamarbete ska tillföras 2 278 000 000 kr mer än vad regeringen föreslagit. Partiet motsätter sig anslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa på 1 278 000 000 kr och återför dessa medel till området Internationellt utvecklingssamarbete med motiveringen att biståndet ska gå till fattigdomsbekämpning och inte till EU-anpassning. Regeringen har enligt Miljöpartiet gjort en alltför stor avräkning för flyktingmottagande, och partiet för därför tillbaka 1 000 000 000 kr till biståndsbudgeten.

Miljöpartiet avvisar regeringens förslag om att från biståndsramen finansiera åtgärder för klimatanpassning med 1 300 000 000 kr. Partiet förespråkar ett nytt anslag för klimatanpassningsåtgärder i utvecklingsländer inom utgiftsområde 20 och med finansiering utanför biståndsramen. Miljöpartiet anser enligt kommittémotion *U348 (mp) yrkandena 3 och 4* att bidrag som syftar till att uppfylla Sveriges ansvar enligt Klimatkonventionen och Kyotoprotokollet ska vara additionella utöver biståndets enprocentsmål. Såväl Sveriges som EU:s stöd till klimatåtgärder bör utgå från de fattiga ländernas intressen och en hållbar utveckling och bör i största möjliga mån kanaliseras genom organisationer som har ett brett förtroende och stor acceptans i utvecklingsländerna.

I kommittémotion *U276 (mp) yrkande 4 i denna del* förespråkar Miljöpartiet förstärkta resurser under kommande år till Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev).

I den enskilda motionen *2008/09:U307 (s)* föreslås att en strategi ska utarbetas för hur arbetet med fattigdomsbekämpning ytterligare kan utvecklas genom folkrörelseorganisationernas utlandsarbete.

I den enskilda motionen *2008/09:U321 (mp) yrkandena 1 och 2* förespråkas att arbetet med den globala fattigdomsbekämpningen ska utgå från ett könsmaktsperspektiv. Bistånd och stödprogram bör styras mot specifika satsningar för kvinnor.

I den enskilda motionen *U215 (s)* begärs att Sverige ska utveckla det jordbruksbaserade biståndet.

I den enskilda motionen *U219 (s)* poängteras att det är viktigt att Sidas bistånd även kan lämnas via enskilda organisationer som arbetar med materiellt stöd till hälsa och välbefinnande samt att biståndets inriktning bedöms utifrån mottagarens situation.

I den enskilda motionen *U234 (kd) yrkandena 1 och 2* föreslås att regeringen ska utreda dels hur mikrokrediter kan få en större plats i svenskt internationellt utvecklingssamarbete, dels valutasäkring i samband med mikrokrediter.

I den enskilda motionen *U240 (mp) yrkandena 1–3* framhålls att regeringen i biståndsarbetet bör lyfta fram hbt-frågorna. Motionären anser att Sverige bör ompröva grunderna för biståndet och då lyfta fram frågan om

sexuella minoriteters situation, demokrati och mänskliga rättigheter. Ett flertal länder som nu ställts utanför prioriteringen bör mot den bakgrunden komma i fråga som mottagare för bistånd. En årlig redovisning till riksdagen begärs om hur hbt-insatser inom biståndsverksamheten utvecklas.

I den enskilda motionen U242 (s) föreslås satsningar på avfall och biogas i svenskt bistånd.

I den enskilda motionen U263 (kd) yrkande 3 poängteras att biståndsinsatser i högre grad än i dag bör kanaliseras via enskilda icke-statliga organisationer för att stödja det civila samhället i de fall där samarbetslandet styrs av en demokratiskt tvivelaktig regim eller då korruptionsrisken är stor. I yrkande 5 framhålls behovet av ett riktat demokratistöd för att utveckla och stärka demokratin hos mottagarländerna. Det partinära biståndet bör utökas. I yrkande 6 konstateras att korruptionsbekämpning är en central del inom svensk utrikes- och biståndspolitik.

I den enskilda motionen U269 (m) föreslås att regeringen ska se över möjligheterna att ytterligare prioritera yttrandefrihetsfrågor inom ramen för biståndsbudgeten, främst genom stöd till oberoende tidningar, tv och radio.

I den enskilda motionen U271 (m) förespråkas stöd för satsningar på grön tegelstensframställning i utvecklingsländer.

I den enskilda motionen U290 (s) framhålls folkrörelsernas viktiga bidrag till ökad fattigdomsbekämpning.

I den enskilda motionen U291 (s, mp, v) understryks att regeringen måste kunna stödja gränsöverskridande insatser för burmesiska flyktingar.

I den enskilda motionen U296 (fp) yrkande 3 poängteras vikten av att ett rättviseperspektiv genomsyrar klimatförhandlingarna i Köpenhamn, som ger de fattigaste länderna rätt till utveckling och därmed ökad chans till fattigdomsbekämpning.

I den enskilda motionen U303 (v, m, c, fp) begärs att Sverige arbetar aktivt för att utöka rätten att välja och för tillgängligheten till säkra aborter för kvinnor i världen. Samma motionärer förespråkar i motion U308 (c, v, m, fp) yrkandena 1–5 att de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska lyfta fram kvinnors och mäns tillgång till sexuell och reproduktiv hälsoservice samt att Sverige genom hälsosystemsutveckling och hälsosektorsstöd ska stödja samarbetsländer i arbetet med att själva bygga upp ett fungerande system av import eller produktion, kvalitetskontroll och distribution av SRHR-materiel. Motionärerna anser att stödet bör öka till multilaterala organisationer som arbetar för att säkerställa tillgången på preventivmedel och annan SRHR-materiel. Alla länder som tar emot bilateralt bistånd bör utveckla nationella handlingsprogram för arbetet med SRHR. Sverige bör utarbeta riktlinjer kring hur SRHR i stort, inklusive olika typer av SRHR-materiel, kan säkerställas inom ramen för svenska humanitära insatser och verka för att andra givarländer arbetar fram liknande riktlinjer.

I den enskilda motionen U304 (v, c) pläderas för att Sverige ska höja nivån för området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter till minst 10 % av den totala biståndsbudgeten.

I den enskilda motionen U318 (s) betonas att jämställdhetsperspektivet måste förstärkas inom allt utvecklingssamarbete som Sverige är engagerat i.

I den enskilda motionen U343 (s) yrkande 7 hävdas att Sida, trots goda ambitioner i en handlingsplan, i praktiken visat sig vara passiv när det gäller att lyfta fram hbt-frågorna i utvecklingssamarbetet. Frågorna bör tas upp i den dialog som förs med länder där hbt-personer utgör en utsatt grupp. En ny och ambitiösare handlingsplan för hbt-frågor i svenskt utvecklingssamarbete bör utarbetas.

I den enskilda motionen A443 (fp) yrkande 29 påpekas att det i den handlingsplan för hbt-frågor i utvecklingssamarbetet som upprättats av Sida sägs bl.a. att minst en samsamarbetsstrategi per år särskilt ska ta upp hbt-personers situation. En sådan målsättning är enligt motionären alltför passiv och måste förbättras.

Utskottets överväganden

Biståndsramen, millenniemålen, skuldavskrivningar m.m.

Utskottet stöder regeringens förslag i budgetpropositionen att *biståndsramen* för internationellt utvecklingssamarbete 2010 fastställs till 1 % av beräknad bruttonationalinkomst (*prop.yrk. 1*). Utskottet konstaterar att detta innebär att det s.k. enprocentsmålet vidmakthålls hela mandatperioden och att medlen för biståndsinsatser beräknas uppgå till 127 miljarder kronor under åren 2007–2010. Utskottet återkommer nedan till ett motionsförslag om att fastslå ett enprocentsgolv för biståndet, som inte skulle få understigas.

Den kraftiga nedgången i den globala ekonomin har påverkat den svenska tillväxten negativt. Detta medför en budgeterad nedgång i biståndsramen för 2010 med drygt 2,4 miljarder kronor i jämförelse med 2009, eller till 31,4 miljarder kronor 2010.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det faktum att den ekonomiska nedgången också påverkar biståndsvolymen gör det angeläget att värna de allra fattigaste. De reformer som regeringen genomfört av det svenska biståndet underlättar detta prioriteringsarbete.

Enligt utskottet syftar prioriteringarna i budgeten till att minska fattiga gruppers och individers sårbarhet och till att främja förutsättningarna för fattiga människors medverkan i att förbättra sina levnadsvillkor. Syftet är att bidra till att lindra den globala ekonomiska krisens verkningar på kort sikt och skapa förutsättningarna för en god återhämtning och positiv utveckling på längre sikt.

Sverige för en generös biståndspolitik och utgör, som påpekas såväl i en kommittémotion som av OECD:s biståndskommitté Dac, ett internationellt föredöme. Också organisationen Center for Global Development, som arbetar med frågor om fattigdomsminskning och med att främja fattiga människors villkor i globaliseringen, lyfter fram Sverige som ett rättesnöre. Bland världens 22 rikaste länder rankar organisationen 2009 Sverige som det land som bäst verkar för gynnsammare villkor i utvecklingsländerna.

Att Dac anser svensk biståndspolitik utgöra ett föredöme kommer till tydligt uttryck i kommitténs nyligen publicerade granskning av Sveriges internationella utvecklingssamarbete, Sweden (Dac) Peer Review (juli 2009). Enligt Dac har Sverige spelat en konstruktiv roll inom EU och på det internationella planet i frågor som rör biståndskvalitet, exempelvis biståndseffektivitet och gott humanitärt givarskap.

Dac konstaterar i granskningen att Sverige sedan länge är en ledande förespråkare för ökade bistandsströmmar till utvecklingsländer och länge varit en förebild med volymer som är större än FN:s biståndsmål på 0,7 % av BNI. Betydelsen av svenskt agerande för att EU-länder och andra länder förverkligar sina biståndsåtaganden har understrukits av utskottet vid ett flertal tillfällen. Utskottet återkommer senare i betänkandet till ytterligare några av de aspekter som tas upp i Dacs granskning av Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

En av de frågor som tas upp i kommissionens meddelande Hållbar utveckling som ett genomgående inslag i EU:s politik, 2009 års genomgång av Europeiska unionens strategi för hållbar utveckling (KOM (2009) 400), gäller just bistandsströmmarna. Där konstateras att även om EU:s flöden av offentligt utvecklingsbistånd ökade 2008 så förefaller utvecklingen de kommande åren ändå att kunna bli ganska problematisk eftersom många av EU:s medlemsstater är långt ifrån sina individuella biståndsmål för 2010. Denna fråga behandlas också i Regeringskansliets faktagruppmemorier 2008/09:FPM155 Meddelande om 2009 års uppföljning av EU:s hållbarhetsstrategi.

Kommissionen ska vartannat år med början 2007 lägga fram en lägesrapport om genomförandet av EU:s hållbarhetsstrategi. I lägesrapporten redovisas vilka framsteg som gjorts på EU-nivå vad gäller de sju huvudutmaningarna: klimatförändringar och ren energi, hållbara transporter, hållbar konsumtion och produktion, bevarande och förvaltning av naturresurser, folkhälsa, social integration, demografi och migration samt globala utmaningar i fråga om fattigdom och hållbar utveckling. Utskottet delar regeringens uppfattning, enligt den nämnda faktagruppmemorian, att hållbarhetsstrategin har långsiktig karaktär och värdesätter att kommissionens rapport innehåller överväganden om hur strategin kan utvecklas i ett framtida perspektiv. Där nämns bl.a. nya utmaningar som energitrygghet, livsmedelsförsörjning, hållbara statsfinansieringar och anpassning till klimatförändringarna. Kommissionen anser också att hållbarhetsstrategin skulle kunna fokusera

på EU:s långsiktiga mål bl.a. genom att stärka den hållbara utvecklingens internationella dimension och intensifiera ansträngningarna att bekämpa global fattigdom.

Vad gäller *Sveriges bidrag för att nå FN:s millenniemål*, som tas upp i motioner, har utskottet vid ett flertal tillfällen understrukit vikten av kraftfulla insatser. Dac slår i sin granskning av det svenska utvecklingsbiståndet fast att Sverige har satt i gång en rad reformer med det övergripande syftet att vidmakthålla landets position som en ledande givare och för att skapa ett biståndssystem som karakteriseras av kvalitet, effektivitet och resultat och som har som yttersta mål att stärka Sveriges bidrag till fattigdomsminskning och därmed uppnående av millenniemålen.

OECD/Dac har publicerat preliminära uppgifter om Dac-medlemmarnas offentliga utvecklingsbistånd 2008. Av dessa framgår att biståndsvolymer jämfört med året innan ökade med 10,2 % till nära 120 miljarder US-dollar. Detta är den största biståndsvolymen hittills och motsvarar 0,30 % av Dac-medlemmarnas sammanlagda BNI.

Förutom Sverige överskred även Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Norge FN:s biståndsmål på 0,7 %. De volymmässigt största givarna 2008 var USA, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Japan.

De 15 EU-medlemsstater som ingår i Dac ökade 2008 jämfört med året innan sitt sammantagna offentliga utvecklingsbistånd med 8,6 % till drygt 70 miljarder US-dollar, vilket motsvarar 59 % av samtliga Dac-medlemmars bistånd. De 15 EU-länder som är Dac-medlemmar ökade 2008 sitt bistånd till i genomsnitt 0,42 % av BNI.

EU:s medlemsländer och Europeiska kommissionen tillsammans står som framgång för nära 60 % av världens bistånd och är därmed världens största biståndsgivare. Sverige bidrar till EG-biståndet med ungefär 2 miljarder kronor årligen via EU-budgeten och genom de europeiska utvecklingsfonderna (EUF). Ungefär hälften av det svenska biståndet kanaliseras genom multilaterala organisationer som FN, Världsbanken, regionala utvecklingsbanker och Europeiska kommissionen. Sveriges multilaterala bistånd i Asien lämnas främst genom stöd till Asiatiska utvecklingsbanken (Asian Development Bank, AsDB). De multilaterala utvecklingsbankerna står för en betydande del av den globala utvecklingsfinansieringen. Genom lån, gåvor, rådgivning och experthjälp främjar utvecklingsbankerna ekonomisk tillväxt i de länder där de är verksamma.

Uppfattningen förs fram i en kommittémotion att Sverige, nu när biståndets enprocentsmål är nått, bör gå vidare och slå fast ett *enprocentsgolv* som inte får understigas. Utskottet, som ställer sig avvisande till detta förslag, vill i stället ännu en gång understryka vikten av Sveriges fortsatta ansträngningar inom EU och på det internationella planet i övrigt, bl.a. under EU-ordförandeskapet, för att förmå länder som gjort åtaganden om

ökade biståndsvolymer, att också följa upp och infria dessa. Likaså är det viktigt att givarländerna bidrar till att fullt ut finansiera skuldlättnader enligt initiativen HIPC och MDRI¹.

Utskottet vill framhålla att Sverige fortsatt, förutom att agera för större internationella biståndsvolymer, också måste söka påverka andra biståndsgivare, däribland i EU och inom FN-systemet, att förbättra kvaliteten på och effektiviteten i utvecklingssamarbetet samt öka fokuseringen på att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det är utskottets övertygelse att sådana insatser kan utgöra ett verksamt bidrag till ansträngningarna att nå FN:s millenniemål.

Utskottet noterar att en utvärdering som gjorts av Sadev och som publicerats sommaren 2009 ger vid handen att Sverige kan effektivisera sitt påverkansarbete på andra EU-medlemsländer och kommissionen inom utvecklingssamarbetet på fältnivå (Dressed for success? Evaluation of Sweden's readiness to influence the European Commission's and other EU Member States' actions in development cooperation at the field level, Sadev report 2009:1). Utskottet vill framhålla att Sidas ökade fältnärvaro, som blir en följd av bl.a. myndighetens nya organisation, bör ge bättre förutsättningar för att påverka andra biståndsaktörer som är verksamma på fältnivå.

Enligt en studie av OECD/Dac, Survey on the Levels of Decentralisation to the Field in Dac Members' Development Co-operation Systems (2009), försöker samtliga länder som är medlemmar i Dac föra över befohgenheter i utvecklingssamarbetet till landnivå. Frågor om decentralisering har enligt studien fått ökat utrymme efter att Parisdeklarationen om biståndseffektivitet antogs 2005. Utskottet bedömer att decentraliseringen bör stärka förutsättningarna för ökad givarsamordning, en av huvudprinciperna i Parisdeklarationen.

I en motion förespråkas *nya finansieringslösningar* för bekämpning av försummade sjukdomar. Till försummade tropiska sjukdomar räknas i dag enligt WHO 14 olika sjukdomar, däribland trakom, lepra och afrikansk sömnsjuka. Försummade sjukdomar utgör ett symptom på fattigdom och utsatthet och finns i dag framför allt i områden med extrem fattigdom, i slumområden i städer och i konfliktzoner.

Förslag om innovativa former för finansiering för utvecklingsbistånd lades fram i slutsatserna vid Monterreykonferensen 2002 och bl.a. EU har tagit initiativ på området. WHO konstaterar att stora offentlig-privata partnerskap har skapats för att få åtgärder till stånd. Flera av partnerskapen stöds av industridonationer som har gjort stora kvantiteter mediciner gratis tillgängliga. Utskottet finner framstegen glädjande och vill understryka att

¹ *HIPC* är ett gemensamt initiativ mellan IMF och Världsbanken. Syftet är att fattiga och skuldtunga länder, som bedriver en sund och konsekvent ekonomisk politik, ska få en hållbar skuldsituation samt att frigjorda resurser ur statsbudgeten ska användas till fattigdomsbekämpande åtgärder. *MDRI*, Multilateral Debt Relief Initiative, syftar till att skriva av samtliga fordringar som IMF, Världsbankens mjuka utlåningsfönster IDA och Afrikanska utvecklingsfonden vid utgången av 2003 hade på de fattigaste och mest skuldtunga länderna (s.k. HIPC-länder).

Sverige inom EU och internationellt fortsatt måste verka för finansieringslösningar som kan leda till kraftfulla insatser mot de försummade tropiska sjukdomarna liksom andra biståndsinsatser, och då inte minst klimatbistånd.

Utskottet har i anslutning till arbetet med detta betänkande tagit del av kommissionsmeddelandet EU-politik för en konsekvent politik för utveckling 2009 (KOM (2009)458). Där behandlas genomförandet av den strategi om konsekvens i utvecklingspolitiken på tolv politikområden som fastslogs 2005 genom en överenskommelse om europeiskt samförstånd, "EU:s politik för global utveckling". Utskottet noterar att kommissionens meddelande EU-rapport om en konsekvent politik för utveckling 2009 (KOM (2009) 461) innehåller en rapport om en konsekvent politik för utveckling.

Utskottet har också tagit del av Årsrapport 2009: genomförande av Europeiska gemenskapens utvecklings- och biståndspolitik under 2008 (KOM (2009)296). År 2008 innebar utmaningar för Europeiska unionen och dess utvecklingspartner över hela världen. Till följd av de kraftigt höjda livsmedels- och energipriserna och den globala finanskrisen ingrep kommissionen genom införande av en livsmedelsmekanism för 2008–2010 om 1 miljard euro från EU:s budget och utökade utöver detta sin budget för humanitärt livsmedelsbistånd. Vidare ökades andelen makroekonomiskt stöd till behövande länder. Av årsrapporten om biståndet framgår att EU och dess medlemsstater, trots den ekonomiska krisen, bekräftade åtaganden om att öka sitt utvecklingsbistånd under de kommande åren.

Med anknytning till detta betänkande har utskottet också tagit del av följande kommissionsdokument om de europeiska utvecklingsfonderna:

- Meddelande om ekonomiska uppgifter om de europeiska utvecklingsfonderna (KOM (2009)310).
- Förslag till rådets beslut om fastställande av de finansiella bidrag som medlemsstaterna ska betala till Europeiska utvecklingsfonden (andra delbetalningen 2009) (KOM (2009)311).
- Final accounts for the financial year 2008 of the 7th, 8th, 9th and 10th European development funds (COM (2009)397). (Dokumentet finns inte på svenska)
- Europeiska utvecklingsfonden (EUF). Beräkning av åtaganden, betalningar och de bidrag som medlemsstaterna ska betala för budgetåren 2009–2013 (KOM (2009)616).
- Förslag till rådets beslut om fastställande av de finansiella bidrag som medlemsstaterna ska betala till Europeiska utvecklingsfonden under 2010 och 2011 (KOM (2009)619).

Utskottet övergår nu till att redovisa sin syn på motionsförslagen om *skuldavskrivningar* respektive *avräkningar från biståndsramen skuldavskrivning*. Nedan, i avsnittet Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m., återkommer utskottet till de motioner som behandlar avräkningar kopplade till regeringens budgetförslag.

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2010 inte beräknar någon avräkning för skuldavskrivning. I tidigare budgetbetänkanden har utskottet redovisat sin syn på då aktuella avräkningar för detta ändamål. I fråga om motionsförslagen där ökade skuldavskrivningar förespråkas har utskottet följande kommentar.

Skuldlättnader har en viktig roll att spela i utvecklingssamarbetet. Men skuldeftergifter är bara meningsfulla om skuldlandet har en chans att föra en politik som förebygger att ohållbara skulder byggs upp igen. Skuldavskrivningar ska ske inom ramen för ländernas egna strategier för tillväxt och fattigdomsbekämpning. Om skuldavskrivning ska innebära ett effektivt utnyttjande av biståndsmedel är det viktigt att den baseras på dels en analys av skuldens hållbarhet, dels att det förs en reformpolitik i det aktuella landet vad gäller demokrati, marknadsekonomi och rättsstat i syfte att få till stånd ekonomisk tillväxt och en effektiv fattigdomsbekämpning. Därför måste beslut om skuldavskrivning utgå ifrån skuldens hållbarhet och stå i överensstämmelse med OECD/Dacs regler för vad som avses med bistånd (ODA).

Beslutet om en skuldlättnad baseras på en multilateral överenskommelse i Parisklubben som är en informell sammanslutning av offentliga fordringsägare med 19 industriländer som permanenta medlemmar. Skuldavskrivningar sker på basis av ett ekonomiskt program med IMF, vilket i sin tur vilar på utvecklingsländernas egna strategier för fattigdomsbekämpning. Utskottet konstaterar att Parisklubben under 2009 bl.a. beslutat om total avskrivning av Haitis skuld och en nästan 100-procentig avskrivning av Centralafrikanska republikens skuld. I båda fallen är skuldavskrivningarna en följd av att man nått slutpunkten i skuldavskrivningsinitiativet HIPC.

Utskottet välkomnar regeringens agerande för internationellt stöd till skuldavskrivningsinitiativen HIPC och MDRI och konstaterar att Sverige bidrar till båda dessa. Som exempel kan nämnas att regeringen 2009 beslutat om en skuldlättnad till Liberia på ca 20,4 miljoner US-dollar, motsvarande ca 170 miljoner kronor, i form av avskrivningar av räntor och amorteringar. Skuldavskrivningen är en del av HIPC-initiativet. När Liberia har gått igenom HIPC-initiativet kommer Sverige att skriva av hela den resterande fordran.

Motionen om *kanalisering av biståndsmedel via skatteparadis* avstyrks av utskottet med hänvisning till den översyn av frågan som pågår i Regeringskansliet. Utskottet återkommer senare i betänkandet till frågan om Swedfund International AB:s investeringar i skatteparadis (s.k. tax havens), vilka uppmärksammats i den redogörelse angående bolagets verksamhet som Riksrevisionens styrelse överlämnat till riksdagen (2009/10:RRS1).

Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m.

I detta avsnitt behandlar utskottet förslagen i budgetpropositionen om anslag inom utgiftsområde 7 och motionsyrkanden om anslag och anslagsvillkor m.m. Utskottet tar också upp förslag om godkännande och bemyndiganden samt kommenterar revisionens iakttagelser beträffande myndigheterna inom utgiftsområdet. I ett senare avsnitt i betänkandet återkommer utskottet till frågor om bl.a. styrning och resultatredovisning.

Inledningsvis erinrar utskottet om att de tre tematiska prioriteringarna för Sveriges utvecklingssamarbete under mandatperioden är

- demokrati och mänskliga rättigheter
- miljö och klimat
- främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.

Prioriteringarna, som stöds av utskottet, har bl.a. valts för att Sverige har ett mervärde inom dessa områden och bedöms kunna påverka utvecklingen i rätt riktning.

Utskottet välkomnar att regeringen i skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat redogör för utvecklingssamarbetets resultat ur olika infallsvinklar, däribland per tematisk prioritering. I ett kapitel i skrivelsen redovisas resultat inom de tematiska prioriteringarna och ett urval av insatser.

I motioner har förslag lagts fram om särskilda insatser och ökade resurser i fråga om de tre tematiska prioriteringarna i Sveriges utvecklingssamarbete.

Vad gäller insatser under mandatperioden avseende *demokrati och mänskliga rättigheter* stöder utskottet fortsatt inriktningen på de tre huvudområdena 1) de medborgerliga och politiska rättigheterna, 2) demokratis och rättsstatens institutioner och procedurer respektive 3) demokratiseringens aktörer.

Av regeringens resultatskrivelse (skr. 2008/09:189) framgår att ca 5,2 miljarder kronor av det bilaterala biståndet genom Sida 2008 användes till insatser vars huvudsyfte var att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Ytterligare ca 8 miljarder kronor användes för insatser vars delmål var att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Utöver det bilaterala biståndet genom Sida kanaliseras medel för att främja demokrati och mänskliga rättigheter via Utrikesdepartementet till främst FN-organ och utvecklingsbankerna.

Utskottet konstaterar att den tematiska prioriteringen av demokrati och mänskliga rättigheter ligger väl i linje med aktuella motionsförslag som, förutom att de allmänt understryker vikten av biståndsinsatser med denna inriktning, också tar upp bl.a. behovet av stöd till oberoende medier respektive utvecklingssamarbete via det civila samhällets organisationer respektive korruptionsbekämpning.

Under förra riksmötet, i betänkande 2008/09:UU6 Frihet från förtryck – Sveriges demokratibistånd, redovisade utskottet sin syn på frågor om demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete. Utskottet

vidhåller den uppfattning som kom till uttryck i betänkandet och anser att denna fortsatt ska vara vägledande för Sveriges utvecklingssamarbete vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet utgår från att prioriteringen av demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges bistånd får fortsatt brett genomslag i bl.a. bilaterala samarbetsstrategier och medelstilldelning.

I fråga om de motioner som tar upp utvecklingssamarbete via det civila samhällets organisationer har utskottet följande kommentar.

Det civila samhällets aktörer har en nyckelroll för fattigdomsminskning och en särskild betydelse och potential för att bidra till demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i utvecklingsländer. Därför genomförs en betydande del av svenskt bistånd i samarbete med organisationer i det civila samhället. Detta ligger i linje med utrikesutskottets uttalande i betänkande 2007/08:UU5 Sveriges politik för global utveckling, där det framhölls att det civila samhället har en viktig roll i arbetet med att genomföra politiken för global utveckling. Också i anslutning till sina överväganden om Sveriges demokratibistånd i betänkande 2008/09:UU6 betonade utskottet att det är angeläget att stärka dessa organisationers förmåga att vara röstbärare:

Som röstbärare kan det civila samhället påverka och granska makten, skapa utrymme för deltagande i offentliga samtal och fungera som en skola för demokrati. Under en auktoritär regim kan det civila samhället föra fram ett nytt politiskt ledarskap och vara en källa till nya politiska initiativ. Utskottet anser att det civila samhällets aktörer kan vara viktiga genomförare av utvecklingsinsatser och att detta bör beaktas vid fördelningen av demokratistödet. Det är enligt utskottet positivt att regeringen initierat en inventering av verktyg, metoder och aktörer för förändring i demokratisk riktning.

Nästan hälften av Sidas bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter går till icke-statliga organisationer i samarbetsländerna. En stor del av detta stöd kanaliseras genom svenska organisationer i det civila samhället. Den resterande delen kanaliseras i ökande utsträckning genom paraplyorganisationer, fonder och olika former av givarsamordnad finansiering. Detta framgår av skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat.

Regeringen beslutade i april 2009 om en policy för stödet till det civila samhället i utvecklingsländer, vilket välkomnas av utskottet. Genom policyn fastslås ett enhetligt förhållningssätt för den del av svenskt utvecklingssamarbete som sker genom direkt eller indirekt stöd till och samverkan med det civila samhället i utvecklingsländer. Policyn gäller för Sveriges bilaterala och multilaterala bistånd och är vägledande för Sveriges ställningstaganden i EU.

Det övergripande målet för stöd till och samverkan med det civila samhällets aktörer i utvecklingsländer är: Ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i utvecklingsländer som bidrar effektivt, med ett rättighetsbaserat arbete, till minskad fattigdom i alla dess dimensioner.

För att nå det övergripande målet ska stödet inriktas på kapacitetsutveckling av det civila samhällets organisationer i utvecklingsländer för att arbeta på ett rättighetsbaserat sätt i sina roller som röstbärare och organisatör av tjänster, samt bidra till demokratisering och ökad respekt för fattiga och diskriminerade människors mänskliga rättigheter inom aktuella sektorer.

Den nyss nämnda policyn för stödet till det civila samhället i utvecklingsländer kompletterades i september 2009 av en strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället och med giltighet under perioden 2010–2014. Med strategin styr regeringen det Sidastöd till aktörer i det civila samhället i utvecklingsländer som kanaliseras via det svenska civila samhällets organisationer (CSO). Utskottet ser positivt på att regeringen beslutat om strategin och konstaterar att den i tillämpliga delar även ska gälla Sidas stöd till reformsamarbete i Östeuropa. Utskottet noterar också att regeringen i september 2009 beslutat om en strategi för informations- och kommunikationsverksamhet, inklusive genom organisationer i det civila samhället, för perioden 2010–2014. Den sistnämnda strategin syftar bl.a. till att få ett bättre genomslag av de medel som används för informations- och kommunikationsinsatser samt att öka effektiviteten, transparensen och kvaliteten i de insatser som genomförs.

Utskottet delar regeringens uppfattning i budgetpropositionen att det civila samhällets aktörer är centrala för att människor som lever i fattigdom ska kunna förändra sina livsvillkor. Svenska CSO har genom sina erfarenheter, sin värdegrund och sina långsiktiga samarbetsrelationer komparativa fördelar gentemot andra stödformer vad gäller samarbete med det civila samhällets aktörer i utvecklingsländer och är ett värdefullt komplement till det statliga biståndet.

I strategin för stöd genom svenska CSO anger regeringen att dessa organisationer ska uppmärksamma potentialen för CSO i utvecklingsländer att bl.a. utgöra en demokratiserande kraft. Där anges mål för stödet till dels kapacitetsutveckling inom det civila samhället i utvecklingsländerna, dels demokratisering och mänskliga rättigheter inom alla sektorer. Utskottet välkomnar regeringens ambition att effektivisera stödet till det civila samhällets organisationer i samländerna med särskild tonvikt på ökad användning av programansatser och ökad användning av organisationernas system. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionsförslag om att avskaffa kravet på en egeninsats från svenska CSO för finansiering av utvecklingsinsatser. En egeninsats ger uttryck för engagemang, och förmågan att insamla medel till insatsen manifesterar allmänhetens förtroende för verksamheten.

Med anledning av de motioner där bistånd via CSO och ökade sådana biståndsvolymer förespråkas erinrar utskottet om att regeringen under 2009 påbörjat en flerårig aktörsorienterad satsning på demokratisering och yttrandefrihet. Denna syftar till att, utöver andra insatser, stärka demokratiska förändringsaktörer, som exempelvis försvarare av mänskliga rättigheter

samt framtida ledare och organisationer i det civila samhället, samt andra relevanta initiativ. Satsningen, som under 2009 omfattar 100 miljoner kronor, ökar 2010 till 120 miljoner kronor.

Den andra tematiska prioriteringen i Sveriges utvecklingssamarbete under mandatperioden avser *miljö och klimat*. Prioriteringen omfattar 1) anpassning till klimatförändringarna, 2) energi, 3) miljö och säkerhet samt 4) vattenfrågor. Flertalet av motionsförslagen som rör prioriteringen är inriktade på klimatrelaterade frågor.

Kopplingen mellan klimatförändringar och utveckling framhölls våren 2009 av utskottet i betänkande 2008/09:UU16 Internationella frågor om hållbar utveckling och miljö:

Klimatförändringarna utgör ett allvarligt och långsiktigt hot. De undergräver ansträngningarna att nå en hållbar utveckling och minskad fattigdom och befaras bli ett stort hot mot uppnående av FN:s millennieutvecklingsmål. Torka, översvämningar, stormar och förhöjd havsnivå kan leda till livsmedelsbrist, sjukdomsutbrott, förstörelse av infrastruktur och värdefulla naturresurser samt påverka säkerhetsfrågor. Detta är globala utmaningar men dessa väntas drabba fattiga människor – inte minst de som bor på landsbygden – och fattiga länder särskilt hårt. Det beror på att de är starkt beroende av naturresurser och har begränsad kapacitet att hantera effekter som har inverkan på levnadsförhållanden och livsmiljöer. Till detta kommer det hot som miljöförstöring utgör. Fattiga människor är de som drabbas hårdast även av miljökatastrofer och föroreningar.

Hösten 2008 fattades beslut om en klimatsatsning i biståndet på 4 miljarder kronor under 2009–2012. Målet med klimatsatsningen är att hjälpa utvecklingsländer att integrera och genomföra klimatåtgärder som en del av utvecklingssamarbete, framför allt vad gäller anpassning men även i viss mån utsläppsbegränsningar. I arbetet ingår bl.a. satsningar rörande mark och jordbruk.

En viktig källa till inspiration i det fortsatta klimatarbetet är slutrapporten från den internationella kommission om klimatförändring och utveckling som regeringen initierade 2007. Slutrapporten, *Closing the Gaps: Disaster risk reduction and adaptation to climate change in developing countries*, är främst inriktad på anpassning till klimatförändringarna och kopplingen till åtgärder för att minska de risker som är förknippade med naturkatastrofer. Där framhålls vikten av att anpassning till klimatförändringarna sker med beaktande av den lokala nivåns betydelse och den mänskliga anpassningsfrågan. Klimatkommissionen understryker att utvecklingssamarbetet bör användas katalytiskt för att generera andra typer av finansiering för anpassning. Inga nya mekanismer och institutioner behövs utan styrning och samordning av existerande sådana måste stärkas, menar Klimatkommissionen. Bistandsminister Gunilla Carlsson, som var ordförande i Klimatkommissionen, redovisade vid utrikesutskottets sammanträde den 21 april 2009 överbäganden i kommissionens slutrapport.

Världsbankens nyligen publicerade World Development Report 2010, som har rubriken Development and Climate Change, slår fast att fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling fortfarande är centrala globala prioriteringar. Samtidigt finns det ett trängande behov av att vidta åtgärder med anledning av klimatförändringarna. Enligt Världsbankens rapport är det osannolikt att den ekonomiska utvecklingen kommer att vara tillräckligt stor för att kunna motverka hoten från klimatförändringarna, särskilt om koldioxidutsläppen fortsätter att vara höga och den globala uppvärmningen accelererar. I World Development Report 2010 presenteras ett antal förslag om globalt agerande för omläggning till en klimatsmart värld.

Av regeringens skrivelse Biståndets resultat (skr. 2008/09:189) framgår att Sverige 2008 använde ca 1,8 miljarder kronor av det bilaterala biståndet genom Sida till insatser vars huvudsyfte var att främja miljö och hållbar utveckling. För regionala och globala insatser användes 54 % medan 18 % gick till länder där Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklings-samarbete och 5 % gick till konflikt- och postkonfliktländer. Ytterligare ca 7,4 miljarder kronor användes för insatser vars delmål var att främja miljö och hållbar utveckling. Utöver det bilaterala biståndet genom Sida kanaliseras medel för att främja miljö och klimat genom Utrikesdepartementet. Detta sker främst genom stöd till FN-organ, utvecklingsbankerna och stöd till den globala miljöfonden (Global Environment Facility, GEF).

Med anledning av de motioner som tar upp frågor om klimatsatser och finansiering av klimatåtgärder konstaterar utskottet att ett intensivt förberedelsearbete pågår inför FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 7–18 december 2009. Målet är att nå enighet om ett nytt globalt klimatavtal som ska börja gälla från 2013. Det nya avtalet ska ersätta Kyotoprotokollet, som löper ut 2012. Förutom frågan om ett långsiktigt globalt mål om minskning av växthusgasutsläpp måste bl.a. frågor om finansiering och tekniköverföring lösas. Ett system ska utformas för finansiering av klimatåtgärder för att begränsa växthusgasutsläppen liksom ett system för finansiering av anpassningsåtgärder för de länder som drabbas av klimatförändringarna. Formerna för överföring av klimatanpassad teknik från industriländer till utvecklingsländer måste också avgöras.

Utskottet finner det glädjande att Sverige, som ordförandeland i EU, agerar pådrivande och bidragit till att säkerställa att EU inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn företräder en enad hållning. Detta är fallet efter att Europeiska rådet vid sitt möte den 29–30 oktober 2009 fastställt unionens gemensamma ståndpunkt inför förhandlingarna.

Vad gäller finansieringsfrågor understryks i den gemensamma ståndpunkten behovet av att öka stödet för anpassningsåtgärder i utvecklingsländerna och att det behövs en gradvis men väsentlig upptrappning av såväl de offentliga som de privata finansiella flödena för att hjälpa utvecklingsländerna att genomföra ambitiösa begränsnings- och anpassningsåtgärder. EU är berett att ge ett skäligt bidrag till den globala insatsen genom att fastställa ett begränsningsmål och bidra med sin skäliga andel av offentligt

stöd. Europeiska rådet ansluter sig till kommissionens bedömning att de totala nettomerkostnaderna för begränsning och anpassning i utvecklingsländerna kan komma att uppgå till omkring 100 miljarder euro årligen fram till 2020, vilket ska finansieras genom en kombination av utvecklingsländernas egna insatser, den internationella koldioxidmarknaden och internationell offentlig finansiering. Stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet fastslog också att 22–50 miljarder euro årligen ska komma från offentlig finansiering fram till 2020, förutsatt att bördan fördelas rättvist på global nivå.

Vad gäller frågan om additionalitet, som tas upp i motioner, slogs redan i Bali Action Plan från klimatmötet på Bali i december 2007 fast att det offentliga stödet till klimatåtgärder ska vara additionellt till biståndet och inte underminera eller äventyra fattigdomsbekämpning eller uppfyllandet av millenniemålen. Detta bekräftas också i slutsatserna från Europeiska rådets möte den 29–30 oktober 2009.

Med anledning av den motion där det förespråkas ökat stöd för bl.a. FN:s katastroffond CERF (Central Emergency Response Fund) konstaterar utskottet att givarna visar ökat förtroende för CERF, som har etablerats för att öka effektiviteten av humanitär finansiering. År 2008 bidrog 90 givare till fonden med totalt nära 430 miljoner dollar. Sverige var tredje största givare med 360 miljoner kronor. En utvärdering under 2008 visade att fonden inom loppet av bara två år har utvecklats till ett värdefullt och effektivt finansiellt instrument.

I detta sammanhang vill utskottet nämna årsrapporten från Echo, kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd (2008 (KOM (2009) 290), som utskottet tagit del av. Där sammanfattas Echos verksamhet under 2008 för att ge humanitärt bistånd till människor i tredjeländer som drabbats av konflikter eller katastrofer, såväl naturkatastrofer som katastrofer orsakade av människan.

Under det senaste årtiondet har antalet naturkatastrofer ökat markant, framför allt till följd av klimatförändringarna. Enligt Echo är nio av tio katastrofer numera klimatrelaterade, och under de senaste två årtiondena har antalet katastrofer fördubblats. Naturfenomen visar sig ofta utvecklas till katastrofer, eftersom många befolkningsgrupper i framför allt utvecklingsländerna är mycket sårbara och saknar förmåga att hantera situationen.

Echo har under de senaste åren ökat sina anslag till lokalt baserade katastrofberedskapsprojekt. Dessa är inriktade dels på att göra olika grupper mer medvetna om vilka risker som finns och förbättra deras återhämtningsförmåga, dels på att stärka kapaciteten hos de lokala offentliga institutioner som ansvarar för skyddet av befolkningen. I projekten samarbetar man nära med lokala organisationer, eftersom detta underlättar kontakten med de mest utsatta och marginaliserade grupperna.

Utskottet har i detta sammanhang också tagit del av kommissionsmeddelandet Partnerskapet EU–Afrika. Länka samman Afrika och Europa – Stärkt samarbete på transportområdet (KOM (2009)301) och Regeringskans-

liets faktapromemoria 2008/09:FPM144 Partnerskapet EU–Afrika på transportområdet. Det finns en stor risk för att dagens globala finanskris, miljöproblematiken och klimatförändringarna kommer att snabbare och i större utsträckning drabba de allra fattigaste och mest sårbara länderna. Det är därför viktigt att även fortsättningsvis stödja utvecklingsinsatser i Afrika som verkar för att skapa ett hållbart och konkurrenskraftigt transportsystem, något som utskottet framhållit i betänkande 2007/08:UU4 Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter. Utskottet värdesätter att en handlingsplan tagits fram för att konkretisera en viktig del av partnerskapet EU–Afrika och välkomnar i likhet med regeringen kommissionens meddelande.

Utskottet anser att det inte bör ankomma på riksdagen att besluta om specifika satsningar på avfall, biogas och tegelstenstillverkning, vilket föreslås i motioner.

Främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling utgör den tredje tematiska prioriteringen inom utvecklingssamarbetet under mandatperioden. Där ingår bl.a. frågor om 1) kvinnors politiska deltagande, 2) kvinnor som ekonomiska aktörer, 3) sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) inklusive hiv och aids samt 4) kvinnor och säkerhet, inklusive könsrelaterat våld och människohandel.

Av regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat framgår att ca 1,5 miljarder kronor av det bilaterala biståndet genom Sida 2008 användes till insatser vars huvudsyfte var att främja jämställdhet. För regionala och globala insatser användes 39 % medan 35 % gick till länder där Sverige bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete och 9 % gick till konflikt- och postkonfliktländer. Bangladesh var det land som fick mest direkt stöd. Ytterligare ca 11,5 miljarder kronor användes för insatser vars delmål var att främja jämställdhet. Utöver det bilaterala biståndet genom Sida kanaliseras medel för att främja jämställdhet genom Utrikesdepartementet. Detta sker främst genom stöd till FN-organ och utvecklingsbankerna.

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att arbetet med prioriteringen av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling blir allt viktigare i flera avseenden till följd av de globala kriserna. Det stöd som Sverige lämnar för att stärka kvinnors kapacitet för ökat politiskt deltagande och inflytande i beslutsfattande processer, på såväl lokal som nationell nivå, ligger i linje med vad som förespråkas i motioner. Med anledning av ett motionsförslag om mikrofinansiering vill utskottet framhålla att kvinnors ekonomiska deltagande står i centrum för det stöd som Sverige lämnar till bl.a. Världsbankens handlingsplan för jämställdhet, Internationella finansieringsbolaget (IFC), regionala utvecklingsbanker, Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) samt FAO. Sverige, som ingår i Världsbankens rådgivningsgrupp för kvinnors ekonomiska ställning, har bidragit till att ökat stöd lämnas till kvinnor, bl.a. genom mikrofinansiering.

Utskottet välkomnar att regeringen förbereder ett samlat grepp kring jämställdhetsfrågorna i utvecklingssamarbetet genom en policy om främjandet av jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll i biståndet, som ska vara färdig våren 2010. I denna policy kommer SRHR-frågorna – som tas upp i många av de nu aktuella motionerna – att vara ett huvudområde. Utskottet förutsätter att kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp slås fast i den nya policyn liksom Sveriges fortsatta stöd till insatser för att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor.

Mödradödligheten är en av de största dödsorsakerna för kvinnor i fattiga länder och en bidragande orsak är sviterna efter osäkra aborter. Den senaste FN-rapporten om det globala arbetet med att uppnå millenniemålen, The Millennium Development Goals Report 2009, visar att det dessvärre är långt kvar till att uppnå millenniemål 5, att minska mödradödligheten med tre fjärdedelar till 2015. Nästan inga framsteg på detta område har gjorts sedan 2000. Med dagens långsamma takt kommer det att ta flera decennier innan vi nått millenniemål 5.

FN:s befolkningsfonds (UNFPA) arbete på SRHR-området är fortsatt en högt prioriterad fråga för Sverige. Detta arbete inkluderar förstärkt stöd till fondens insatser som faller inom ramen för bekämpning av mödradödlighet och länders kapacitet att uppnå millenniemål 5 samt kvinnors tillgång till säker och laglig abort. Förutom stödet till UNFPA bedriver regeringen bl.a. ett aktivt dialogarbete i FN för att uppmärksamma andra aktörer på vikten av säker abort och kopplingarna till SRHR.

Sveriges arbete med att främja kvinnors tillgång till hälsa inklusive SRHR har fokus på breda ansatser i samarbete och dialog med våra samarbetspartner, där information och förebyggande insatser samt sjukvård för de kvinnor som lider av sviter efter osäkra aborter är av särskild vikt. Stöd utgår genom Sida bl.a. till International Planned Parenthood Federation (IPPF) och organisationen Ipas för förebyggande information och utbildningar.

Utskottet välkomnar den särskilda satsning för att främja förbättrad mödrahälsa i enlighet med FN:s millenniemål 5 och SRHR som initierats i år och som bl.a. innebär att 100 miljoner kronor 2009–2010 ska användas för förbättrad mödrahälsa och SRHR. Fokus i detta arbete är bl.a. på påverkansarbete så att globala organisationer och nationella regeringar prioriterar mödra- och aborthälsovård. Totalt ger Sverige över 1 600 miljoner kronor till SRHR-relaterade insatser. Här ingår bl.a. bidrag på 450 miljoner kronor till UNFPA respektive 290 miljoner kronor till Unids under 2009. Bidrag för SRHR-insatser lämnas också till andra FN-organ och internationella enskilda organisationer. Andra exempel är ett brett hälsosektorsstöd på 120 miljoner kronor till Bangladesh för att förbättra mödrahälsovård och kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa.

Förslag om hbt-insatser läggs fram i ett antal motionsförslag. Under de senaste åren har allt fler icke-statliga organisationer i utvecklingsländer börjat arbeta med homosexuellas, bisexuellas och transpersoners (hbt-personer) rättigheter.

Utskottet erinrar om att Sveriges internationella SRHR-politik innefattar hbt-frågor. Sverige ska bl.a. verka för att diskrimineringen mot hbt-personer uppmärksammas som kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Enligt regeringens skrivelse om biståndets resultat (skr. 2008/09:189) beviljades 2008 ett större regionalt stöd till organisationer som arbetar med hbt-personers rättigheter i Sydasiens (Bangladesh, Indien, Nepal, Pakistan och Sri Lanka). Kompetensutveckling inom detta område sker bl.a. via Sidas internationella utbildningsprogram om hbt-personer och mänskliga rättigheter som 2008 hölls för andra året med 26 deltagare från Bangladesh, Georgien, Indien, Kirgizistan, Nepal, Pakistan, Ryssland, Sri Lanka, Turkiet och Ukraina. Det stora intresset för kursen kommer att innebära en dubblering av antalet deltagare nästkommande år.

I Sidas gällande handlingsplan för konkretisering av homo-, bi- och transfrågor i utvecklingssamarbetet, som syftar till att konkretisera hur arbetet med hbt-frågor ska integreras i utvecklingssamarbetet, anges aktiviteter och delmål för att skapa förutsättningar för att Sverige aktivt i utvecklingssamarbetets genomförande, i analyser och i olika former av dialog ska bidra till förbättrade levnadsvillkor för homosexuella, bisexuella och transpersoner. I handlingsplanen, som gäller 2007–2009, anges att den bör utvärderas i slutet av 2009 och att den ska ligga till grund för Sidas fortsatta arbete med integrering av hbt-frågorna i utvecklingssamarbetet. Utskottet förutsätter att regeringen dels i lämpliga sammanhang återrapporterar till riksdagen om resultatet av utvärderingen, dels utarbetar en ny handlingsplan för konkretisering av homo-, bi- och transfrågor i utvecklingssamarbetet.

I sitt budgetförslag redovisar regeringen uppgifter om *avräkningar från biståndsramen*. Oppositionspartierna reser i motionsförslag invändningar mot vissa avräkningar. Som framgått förordar Vänsterpartiet och Miljöpartiet i sina budgetförslag mindre avräkningar än regeringen och, till följd av detta, medelsförstärkningar på anslag inom utgiftsområde 7.

Sverige följer, som framgått ovan, Dacs regelverk för vad som får räknas som bistånd. Utskottet konstaterar att avräkningarna från biståndsramen 2010, som utskottet ställer sig bakom, står i överensstämmelse med Dacs regelverk.

Som framgått tidigare i betänkandet beräknas avräkningarnas andel av biståndsramen 2010 till 14 %, eller i absoluta tal 4 435 miljoner kronor. Utskottet noterar att avräkningen ökar för EU-biståndet, dvs. kostnader för det svenska bidraget till EU:s gemensamma bistånd som finansieras via unionens reguljära budget, och att denna beräknas bli 291 miljoner kronor större 2010 jämfört med 2009. Avräkningen för administration m.m., som delvis är beroende av valutakurser och konsumentprisindex, ökar med 33

miljoner kronor 2010. Av finansplanen framgår att regeringen har sett över hur stor del av utrikesförvaltningen som administrerar utvecklingssamarbetet och kunnat konstatera att en högre andel än vad som tidigare beräknats bör finansieras med biståndsmedel.

I en motion riktas kritik mot avräkning från biståndsramen för att finansiera stipendier för vissa tredjelandsstudenter i samband med att studieavgifter för tredjelandsstudenter införs vid universitet och högskolor. Utskottet framhåller att något sådant förslag inte läggs fram i budgetpropositionen för 2010. Utskottet konstaterar vidare att avräkningen 2010 för flyktingkostnader minskar med 230 miljoner kronor jämfört med innevarande år. Utskottet bedömer att regeringens avräkningar från biståndsramen är väl avvägda.

Innan utskottet övergår till att behandla förslagen om anslag inom utgiftsområde 7 lämnas här några kommentarer om *revisionens iakttagelser beträffande myndigheterna*. Uppgifter om dessa redovisas av regeringen i budgetpropositionen. Utskottet noterar att Riksrevisionen har avgett revisionsberättelser utan anmärkning för Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademien respektive Sadev.

För Sidas årsredovisning 2008 har Riksrevisionen avgett revisionsberättelse med invändning.

Riksrevisionen har granskat Sidas interna styrning och kontroll avseende räkenskapsåret 2008. Riksrevisionens bedömning är att Sida under året inte på ett tillfredsställande sätt har tillämpat sin valda metod att använda revisioner och granskningar som kontrollmetod för biståndsgivning. I revisionsberättelsen noterar Riksrevisionen att Sida inte upplyser om denna brist i sitt uttalande om den interna styrningen och kontrollen. Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i övrigt är i allt väsentligt rättvisande.

Bristerna i Sidas interna styrning och kontroll har enligt Riksrevisionen resulterat i att Sida inte gör tillräckliga bedömningar av risker i de enskilda insatserna och inte i tillräcklig omfattning inhämtar information från revisorer som har granskat bidragsmottagarna. Sida bedömer inte i tillräcklig omfattning inriktning, resultat eller kvalitet i utförda revisioner och granskningar. Riksrevisionen anser också att Sida inte heller i tillräcklig omfattning vidtar åtgärder när fel eller brister har identifierats hos biståndsmottagarna. Enligt Riksrevisionens bedömning är de brister som beskrivs i revisionsrapporten resultatet av att Sida inte har ett tillräckligt fungerande system för uppföljning av den interna styrningen och kontrollen.

Av budgetpropositionen framgår att Sida under 2008 genomfört åtgärder för att stärka den interna styrningen och kontrollen. Regelverk som antikorrupsionsregeln har förtydligats och en ny revisionsregel tagits fram. Sida har under 2008 även genomfört en omorganisation, vilken förväntas ge förutsättningar för en stärkt intern styrning och kontroll. Myndigheten har också svarat på Riksrevisionens kritik och instämmer till största del i denna.

Utskottet konstaterar att regeringen genom en ändring av Sidas regleringsbrev för 2009 gett myndigheten i uppdrag att vidta åtgärder för att komma till rätta med de brister som Riksrevisionen uppmärksammat och säkerställa att bristerna inte återupprepas. Sida ska snarast införa system för att leva upp till bestämmelserna i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. I en delrapport som har avlämnats av Sida i september 2009 redovisar myndigheten bl.a. pågående interna utvecklingsåtgärder. Enligt regleringsbrevet ska Sida återrapportera vidtagna åtgärder senast den 31 december 2009.

I och med införandet av myndighetsförordningen (2007:515) och den nyss nämnda förordningen om intern styrning och kontroll har regeringen tydliggjort ansvaret för ledningen vid statliga myndigheter när det gäller den interna styrningen och kontrollen. I finansplanen anger regeringen att det är nödvändigt att intern styrning och kontroll fungerar på ett betryggande sätt för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina instruktionsenliga uppgifter och samtidigt uppfylla sitt verksamhetsansvar. Utskottet noterar att regeringen enligt finansplanen fortsättningsvis avser att noga följa myndigheternas arbete med att stärka den interna styrningen och kontrollen.

Utskottet ser i likhet med regeringen allvarigt på den kritik som Riksrevisionen riktat mot Sida. Enligt utskottet är det angeläget att Sida hörssamar Riksrevisionens kritik och inför fungerande system för uppföljning av den interna styrningen och kontrollen. Systemen måste utformas så att riskerna för oegentligheter och korruption i biståndet minimeras. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens kritik.

Utskottet har med intresse tagit del av den redovisning som regeringen gör i budgetpropositionen vad gäller vidtagna åtgärder med anledning av tidigare granskningar (motsv.), genomförda av Riksrevisionen respektive Sadev, vilka uppmärksammats av utskottet i tidigare budgetbetänkanden.

Utskottet övergår nu till att behandla förslag om *anslag* respektive *godkännande och bemyndiganden* inom utgiftsområdet. Sist i avsnittet redovisar utskottet sina överväganden om ett motionsförslag om stöd till gränsöverskridande biståndsinsatser.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till storlek på anslag **1:1 Biståndsverksamhet** och avstyrker därmed förslag i budgetmotioner från oppositionspartierna. Anslag 1:1, som för budgetåret 2010 föreslås omfatta drygt 24 684 miljoner kronor, används för internationellt utvecklingssamarbete. I budgetpropositionen redovisar regeringen närmare uppgifter om den beräknade fördelningen av medel från anslaget. Sida beräknas under 2010 disponera drygt 13 789 miljoner kronor av medlen på anslaget. För basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2010 beräknar regeringen drygt 3 273 miljoner kronor medan Utrikesdepartementet beräknas disponera drygt 10 895 miljoner kronor. Utöver Sida disponerar ytterligare

ett antal myndigheter medel från anslag 1:1 för vissa verksamheter. För 2010 beräknas sammantaget knappt 0,3 miljoner kronor för sådana verksamheter.

Utskottet tillstyrker också förslaget i budgetpropositionen om medelstilldelning på anslag **1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)**. Anslaget används till Sidas förvaltningskostnader och föreslås 2010 uppgå till drygt 932 miljoner kronor. Som framgått har Sida under 2008 genomfört en omorganisation. Myndigheten har enligt regeringens bedömning nu fått en tydligare ledningsstruktur och ökad fältorientering. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen anger ett antal organisatoriska och verksamhetsmässiga utmaningar för Sida under 2010, däribland införande av ett enhetligt mål- och resultatredovisningssystem.

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är ett nordiskt centrum för forskning och policyrelaterade aktiviteter, biblioteksverksamhet samt publikations- och informationsverksamhet om Afrika. Utskottet ser positivt på att en översyn av institutets verksamhet genomförts och ett reformarbete inletts med syfte att bl.a. åstadkomma ökad relevans och kvalitet. Utskottet anser att regeringen gjort ett väl avvägt förslag till medelstilldelning på anslag **1:3 Nordiska Afrikainstitutet**, från vilket förvaltningskostnader för institutet finansieras, och tillstyrker detta. Utöver det nämnda anslaget får Nordiska Afrikainstitutet ett verksamhetsbidrag från Sveriges biståndsbudget på 13 miljoner kronor för 2010. Till detta kommer verksamhetsbidrag på ca 10 miljoner kronor från övriga nordiska länder.

Folke Bernadotteakademin (FBA) är central myndighet för att stärka den svenska och internationella förmågan inom området konflikt- och krishantering med särskild inriktning på fredsinsatser. Utskottet har nyligen i betänkande 2009/10:UU1 redovisat sin syn på motionsförslag om kapacitetssuppletering inom Utrikesdepartementet och FBA rörande medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Anslag **1:4 Folke Bernadotteakademin** används till myndighetens förvaltningskostnader. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagstilldelning för 2010.

Från utgiftsområde 7 finansieras den verksamhet som bedrivs med medel från anslag **1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete**. Utskottet anser i likhet med Riksrevisionens styrelse att myndighetens internationella utvecklingssamarbete utgör en viktig del av Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Målet är att inom ramen för svensk biståndspolitik stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision, stärka parlamentens kontrollmakt och bidra till uppbyggnaden av god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer.

Utskottet konstaterar att Riksrevisionens internationella verksamhet är en av de frågor som behandlats av den parlamentariskt sammansatta Riksrevisionsutredningen, som i maj 2009 avlämnat sitt slutbetänkande. I betän-

kandet, Uppföljning av Riksrevisionsreformen II (Utredningar från riksdagsförvaltningen 2008/09:URF3), ingår överväganden och förslag som rör anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete.

Riksdagsstyrelsen har den 21 oktober 2009 beslutat om framställning till riksdagen 2009/10:RS4 Uppföljning av Riksrevisionsreformen. Riksdagsstyrelsen ansluter sig där till Riksrevisionsutredningens förslag om Riksrevisionens internationella verksamhet. Ställningstagandet innebär att nuvarande ordning med ett särskilt anslag för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete bör behållas. Bedömningen av om utvecklingssamarbetets inriktning ligger i linje med svenska prioriteringar bör göras av Riksrevisionen efter samråd med Sida. Kraven på särredovisning av de administrativa kostnaderna bör skärpas. Riksdagen har ännu inte fattat något beslut med anledning av riksdagsstyrelsens förslag i framställning 2009/10:RS4.

Vad gäller revisionens iakttagelser i fråga om myndigheten Riksrevisionen konstaterar utrikesutskottet att finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning för 2008 som i allt väsentligt rättvisande. I betänkandets avsnitt Mål, styrning och resultatredovisning m.m. tar utskottet upp frågor om utvecklingsbistånd i Europeiska revisionsrättens årsrapport om genomförandet av EU:s budget för 2008 respektive årsrapport om Europeiska utvecklingsfondens verksamhet.

Utskottet tillstyrker förslaget till medelstilldelning för anslag 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete. Medlen ska fortsatt användas i enlighet med OECD/Dacs definitioner av bistånd och verksamheten bedrivs i överensstämmelse med Parisdeklarationen om biståndseffektivitet 2005 och handlingsplanen från uppföljningsmötet i Accra 2008 samt, i förekommande fall, Sveriges samarbetsstrategier för utvecklingssamarbete.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) fortsätter arbetet med att utveckla arbetsformer och har under 2009 redovisat en plan för pågående och planerade utvärderingar. Utskottet, som tillstyrker regeringens beräkning av anslag **1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete**, återkommer senare i betänkandet till frågor om utvärdering och resultatredovisning.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd underindelas i Internationellt utvecklingssamarbete respektive Reformsamarbete i Östeuropa. Inom den sistnämnda underindelningen finns ett anslag, benämnt anslag **2:1 Reform-samarbete i Östeuropa**, som används för reformstöd till länderna i Östeuropa inklusive västra Balkan, Turkiet och södra Kaukasien. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller den av regeringen föreslagna anslagstilldelningen för 2010.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens respektive Riksrevisionens styrelses förslag om ramanslag på utgiftsområde 7 för budgetåret 2010 (*prop.yrk. 9 och 11*) är väl avvägda. Förslagen tillstyrks av utskottet.

Vad gäller de propositionsyrkanden som återfinns i budgetpropositionen för utgiftsområde 7 och som avser *godkännande* och *bemyndiganden* konstaterar utskottet att endast ett av dessa har föranlett motionsförslag. Det gäller, som framgått ovan, regeringens förslag om bemyndigande att besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB. Utskottet anför följande i denna fråga.

I vårtilläggsbudgeten för 2009 (prop. 2008/09:99) föreslogs att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att 2009, under anslag 1:1 Biståndsverksamhet, besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB på 600 000 000 kr. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen efter tillstyrkan av finansutskottet i betänkande 2008/09:FiU21 och utrikesutskottet i yttrande 2008/09:UU5y.

Utskottet delar regeringens uppfattning att Swedfunds möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet och svara på en ökad efterfrågan på medverkan i investeringar är beroende av en viss förutsägbarhet vad gäller de resurser bolaget långsiktigt kan disponera. Av budgetpropositionen framgår att den försämrade konjunkturen bl.a. fått till följd att Swedfunds möjligheter att avyttra tidigare gjorda investeringar minskat, vilket i sin tur begränsar den del av Swedfunds kapitalbas som är tillgänglig för nyinvesteringar.

I ett senare avsnitt i betänkandet behandlar utskottet en redogörelse från Riksrevisionens styrelse angående Swedfund International AB (redog. 2009/10:RSS1). I sina överväganden med anledning av redogörelsen förutsätter utskottet att regeringen i lämpligt sammanhang snarast återkommer till riksdagen med bl.a. en redovisning av dels ett nu pågående analysarbete rörande Swedfund, dels vilka åtgärder som vidtagits respektive planeras till följd av Riksrevisionens iakttagelser och översynsarbetet.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet förslaget i budgetpropositionen om bemyndigande till regeringen att besluta om kapitaltillskott till Swedfund (*prop.yrk. 7*) och avstyrker de aktuella motionerna.

I budgetpropositionen föreslår regeringen ett bemyndigande att under 2010 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 210 000 000 kr under 2011–2028 (*prop.yrk. 2*). Förslaget tillstyrks av utskottet. I budgetpropositionen redovisar regeringen en översikt över gjorda och förväntade åtaganden avseende bemyndiganderamen som disponeras av Regeringskansliet, Sida och Svenska institutet. Samtidigt framhåller regeringen att de angivna beloppen är osäkra. Bland annat kan utfallet komma att påverkas av att avtal sluts senare än beräknat och av att det i mottagarländerna inträffar oförutsedda händelser som inverkar på planerade beslut om projekt och program. Förändringar kan även inträffa på grund av att utbetalningar av redan beslutade insatser förskjuts över tiden. Utskottet noterar att det föreslagna bemyndigandet innebär en ökning med nära 10 000 000 000 kr jämfört med motsvarande bemyndigande för budgetåret 2009.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om ett bemyndigande för regeringen att under 2010 för ramanslag 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 395 000 000 kr (*prop.yrk. 3*). Huvuddelen av beloppet avser Sidas garantigivning, vilken innefattar utställda biståndsgarantier för u-krediter och fristående garantier samt garantier inom det nya systemet för finansiering av utvecklingslån och garantier.

Utskottet ställer sig också bakom förslaget i budgetpropositionen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2010 ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investeringsbankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 1 112 000 000 kr (*prop.yrk. 4*). Regeringen anger att eventuella infrianden av garantier finansieras av Riksgäldskontorets garantireserv. Enligt regeringens bedömning kommer inga inbetalningar av garantiavgifter att behöva göras till garantireserven de närmaste åren, varför något anslag för att finansiera sådana avgifter inte behöver föras upp på statsbudgeten.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen godkänner att Sverige medverkar i en kapitalhöjning i Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) och bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som följer av kapitalhöjningen (*prop.yrk. 5*).

Den ekonomiska utvecklingen i Asien spelar en avgörande roll för möjligheterna att nå FN:s millenniemål, en miljömässigt hållbar utveckling och en global ekonomisk återhämtning. Finanskrisen och bristen på krediter på marknaden har medfört ökad efterfrågan på lån från AsDB och andra internationella finansiella institutioner. Medlemsländerna i AsDB, där Sverige ingår, beslöt i maj 2009 att öka bankens kapitalbas från ca 55 miljarder US-dollar till ca 165 miljarder US-dollar. Sveriges ägarandel i AsDB uppgår till 0,34 % och består i nuläget till 93 % av garantier. Sveriges kapitalandel förblir oförändrad efter höjningen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att kapitalhöjningen i AsDB kan genomföras för att banken ska kunna dels svara mot de ökade krav som den ställs inför till följd av finanskrisen, dels bidra till en långsiktig utveckling i regionen.

Av budgetpropositionen framgår att kapitalhöjningen innebär att Sveriges grundkapital i AsDB ökar från 120 400 000 särskilda dragningsrätter² till 361 200 000 särskilda dragningsrätter samt att ökningen till 96 % finansieras med garantier och till 4 % genom inbetalningar av kapital. Sverige ska därmed enligt budgetpropositionen öka garantiåtagandet gentemot banken från 111 970 000 särskilda dragningsrätter till 343 140 000 särskilda dragningsrätter samt under åren 2011–2015 till AsDB inbetala 11 617 151 US-dollar. Av budgetpropositionen framgår att detta innebär

² Särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) avser en korg av valutor bestående av dollar, euro, yen och pund.

att Sveriges garantiåtagande gentemot banken, uttryckt i svenska kronor, beräknas öka från ca 1 310 000 000 kr till ca 4 010 000 000 kr samt att Sverige under åren 2011–2015 till AsDB beräknas betala in 92 800 000 kr. Sedan AsDB grundades 1966, då Sverige också blev delägare, har det inte förekommit något infriande av garantikapital i banken.

Utskottet konstaterar att det belopp som Sverige ska betala in till AsDB under perioden 2011–2015 är uttryckt i dollar vilket, som nämnts, beräknas motsvara 92 800 000 kr. Utskottet anser att storleken på Sveriges inbetalning bör framgå av riksdagens beslut och att beloppet bör anges i kronor. Utskottet föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att medverka i kapitalhöjningen genom inbetalning uppgående till högst 112 000 000 kr. Förslaget från utskottet innebär en marginal på 19 200 000 kr för att Sverige ska kunna medverka i kapitalhöjningen även om kronan försvagas under den aktuella perioden. Utskottet anser att även storleken på Sveriges garantiåtagande gentemot AsDB bör framgå av riksdagens beslut.

Den del av kapitalet som enligt regeringens förslag ska betalas in belastar anslag 1:1 Biståndsverksamhet. Med de preciseringar utskottet gjort tillstyrks regeringens förslag (*prop.yrk. 5*).

I anslutning till budgetbehandlingen av utgiftsområde 7 hösten 2006 gav riksdagen ett bemyndigande till regeringen avseende 2007 och 2008 att lämna ett s.k. villkorslån till Private Infrastructure Development Group (PIDG³) Trust om 15 000 000 US-dollar, vilket då beräknades till ca 120 000 000 kr, att användas till finansiering av riskkapital i Guarantco (bet. 2006/07:UU2, rskr. 2006/07:56). Regeringen bemyndigade i januari 2007 Sida att ingå avtal om lånet. I maj 2009 hemställde Sida i en skrivelse att regeringen beslutar att till annan part överföra samtliga s.k. villkorslån – däribland Guarantco-lånet – som Sida för närvarande har utestående. I likhet med regeringen anser utskottet att det kan finnas skäl att renodla Sidas verksamhet till stöd för näringslivets utveckling till att i första hand omfatta garantigivning. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund förslaget i budgetpropositionen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2010 till annan part överlåta ett tidigare lämnat villkorslån till Private Infrastructure Development Group (PIDG) avseende finansiering av riskkapital i Guarantco (*prop.yrk. 6*).

Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett bemyndigande att under 2010 för ramanslag 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 107 000 000 kr under 2011–2017 (*prop.yrk. 8*). Av budgetpropositionen framgår att bemyndiganderamen främst avser Sida, att åtagan-

³ PIDG utgörs av en sammanslutning av givare som mobiliserar investeringar från den privata sektorn för att stödja utvecklingsländer att få till stånd infrastruktur av stor betydelse för möjligheterna att främja deras ekonomiska utveckling och leda till fattigdomsbekämpning. PIDG verkar i partnerskap med andra givare, lokala aktörer och regeringsorgan.

dena består av långsiktiga insatser och att dessa syftar till en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen. Utskottet tillstyrker propositionsyrkandet.

Utskottet övergår nu till att behandla en motion om möjligheterna att ge *stöd till gränsöverskridande insatser* för flyktingar. Utskottet hänvisar här till Sveriges politik för humanitärt bistånd som, efter att regeringen presenterat skrivelse 2004/05:52, behandlades av utskottet i betänkande 2004/05:UU11. Sveriges humanitära biståndspolitik utgår från att varje stat har förståhansansvaret att möta de humanitära behov som uppstår inom det egna landets gränser. I de fall staten eller andra institutioner i det utsatta landet inte vill eller kan leva upp till detta ansvar anser regeringen att utomstående organisationer och stater som är förmögna härtill har ett ansvar att lämna stöd till insatser för att möta dessa behov, i enlighet med folkrätten och med etablerad praxis inom det internationella humanitära biståndet, om möjligt med samtycke av den stat inom vars gränser behoven finns. Detta ansvar kallas ofta det humanitära imperativet.

I många humanitära kriser finns stora problem med humanitärt tillträde, och humanitära aktörer måste söka en balans mellan å ena sidan respekten för mottagarlandets suveränitet och å andra sidan strävan att leva upp till det humanitära imperativet att bistå nödlidande befolkningsgrupper. Denna svåra avvägning diskuteras i många sammanhang, inte minst inom FN-systemet.

Överväganden om gränsöverskridande humanitära insatser kan generellt sett aktualisera en rad svåra avvägningar: Utifrån grundregeln att humanitärt bistånd är neutralt och ska ske via civila aktörer, är det då verkligen förenligt med internationell humanitär rätt att insatserna görs med hjälp av beväpnade grupper? Kan den humanitära insatsen komma att utgöra en form av politiskt stöd och kan detta få negativa effekter för andra insatser i det aktuella landet? Hur ska en gränsöverskridande insats kunna följas upp – finns det risk att biståndet hamnar i fel händer, exempelvis hos militära grupper?

Ett lämpligt sätt för ett givarland som Sverige att bistå i situationer där det är problem med humanitärt tillträde kan vara att samarbeta med lokala enskilda organisationer som har möjlighet att vara verksamma i landet, som inte är sammankopplade med regimen och som bedöms företräda en objektiv syn på de humanitära behoven. Det humanitära biståndet ska ju uteslutande utgå från humanitära behov och ges till de mest behövande. Utskottet konstaterar att Internationella Rödakorskommittén (ICRC) genom sin neutralitet ofta är den organisation som kan verka i länder och områden där andra organisationer inte ges tillträde. Humanitärt bistånd kan i sådana situationer kanaliseras via ICRC.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens förslag om biståndsrådet, anslag, godkännande och bemyndiganden inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för budgetåret 2010 är väl avvägda och de tillstyrks av utskottet (*prop.yrk. 1–9*). Också Riksrevisionens styrelses förslag är väl

avvägda och tillstyrks av utskottet (*prop.yrk.10 och 11*). Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2007/08:U358 (s) yrkande 17, 2007/08:U359 (s) yrkande 21, 2008/09:U22 (s) i denna del, 2008/09:U307 (s), 2008/09:U321 (mp) yrkandena 1 och 2, U206 (kd), U209 (v) yrkandena 5, 6 och 10–13, U215 (s), U219 (s), U234 (kd) yrkandena 1 och 2, U240 (mp) yrkandena 1–3, U242 (s), U253 (mp), U263 (kd) yrkandena 1, 3, 5 och 6, U269 (m), U271 (m), U272 (v), U273 (v) yrkande 1, 3, 7–9, 11 och 12, U276 (mp) yrkandena 2 och 4 i denna del, U278 (m), U289 (s) yrkandena 1 och 2, U290 (s), U291 (s, mp, v), U293 (fp) yrkandena 1–3, U296 (fp) yrkandena 2 och 3, U303 (v, m, c, fp), U304 (v, c), U308 (c, v, m, fp) yrkandena 1–5, U311 (mp) yrkande 2, U318 (s), U339 (s) yrkandena 1, 2, 4, 5, 7 och 8, U340 (s) yrkandena 5, 8, 9, 12, 13, 14 i denna del, 15 och 16, U343 (s) yrkande 7, U348 (mp) yrkandena 3 och 4, MJ403 (v) yrkande 5, MJ468 (v) yrkandena 9 och 12 samt A443 (fp) yrkande 29.

Mål, styrning och resultatredovisning m.m.

Motionerna

Socialdemokraterna välkomnar i kommittémotion 2008/09:U22 (s) i denna del, vilken avlämnats med anledning av skrivelse 2008/09:189, att det sker en granskning och redovisning av biståndets måluppfyllelse vad gäller bl.a. fattigdomsbekämpning. Partiet understryker vikten av att redovisningsmetoderna utvecklas och att lärdomarna omsätts i praktiken. Avräkningar från biståndsramen och skuldavskrivningar – även sådana som räknas som bistånd enligt Dac-reglerna – ska framgå av redovisningen.

Också i kommittémotion U340 (s) yrkandena 2 och 4 förespråkar *Socialdemokraterna* prioritering av fattigdomsbekämpning liksom verksamhet inriktad på att lindra effekterna av finanskrisen. Utvecklingssamarbetet ska enligt kommittémotionerna U339 (s) yrkande 6 och U340 (s) yrkande 7 präglas av hög ambition, kvalitet och måluppfyllelse. Metoderna för granskning och utvärdering bör utvecklas och omsättas i praktiken.

Med ett undantag – upplåsta skuldavskrivningar – motsätter sig *Socialdemokraterna* inte de avräkningar som regeringen gör och som följer Dacs regelverk. Regeringen bör dock, enligt kommittémotion U340 (s) yrkande 14 i denna del, återkomma till riksdagen med en redovisning där det framgår om medelsanvändningen svarar mot de målsättningar och krav som i övrigt finns och som syftar till att biståndet ska ge resultat och bidra till fattigdomsbekämpningen i världen. Motsvarande yrkande framförs i kommittémotion U339 (s) yrkande 3.

Vänsterpartiet förespråkar i kommittémotion 2008/09:23 (v), som avlämnats med anledning av regeringens resultatskrivelse 2008/09:189, att regeringen i framtida skrivelser om biståndets resultat ska inkludera en

utvärdering av hela biståndsramen, inklusive avräkningar, skuldavskrivningar och flyktingmottagande, utifrån de två huvudperspektiven i Sveriges politik för global utveckling.

I kommittémotion U273 (v) yrkande 2 framhåller Vänsterpartiet att allt utvecklingsbistånd bör utgå från respektive mottagarlands egna behov och respektera dess suveränitet. Biståndet ska inte förknippas med politiska eller ekonomiska villkor.

Miljöpartiet framhåller i kommittémotion U276 (mp) yrkande 4 i denna del vikten av att värna biståndets kvalitet. Därför ser partiet positivt på granskning och redovisning av hur biståndet uppfyller de mål som satts upp. Det är viktigt att fortsätta att förbättra biståndet och fortsätta att utveckla redovisningsmetoderna.

Utskottets överväganden

Utskottet har inledningsvis i betänkandet erinrat om att målet för Sveriges politik för global utveckling är att bidra till en hållbar global utveckling. Den svenska politiken för global utveckling präglas av två perspektiv som ska vägleda regeringens gemensamma arbete: fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv. Målet för området internationellt utvecklingssamarbete inom utgiftsområde 7 är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Målet för området reformsamarbete i Östeuropa är: stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värdegrunder.

Utskottet delar uppfattningen i motioner att den förda politiken måste främja måluppfyllelse, kännetecknas av hög ambition och bekämpa fattigdom. Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter det långsiktiga och systematiska arbete som inleddes hösten 2006 för att förbättra styrningen och resultatredovisningen inom det svenska utvecklingssamarbetet och som syftar till att detta ska kännetecknas av kvalitet och effektivitet. Information om resultaten ska användas för att kontinuerligt förbättra verksamheten.

Sverige är ett av de länder som drivit på i utvecklingen av den internationella agendan för biståndseffektivitet. Genom Parisdeklarationen om biståndseffektivitet 2005 och handlingsplanen från uppföljningsmötet i Accra 2008 (Accra Agenda for Action) har det internationella samfundet en stark gemensam agenda för biståndseffektivisering. Utskottet delar uppfattningen i en motion att ägarskap måste tillmätas stor betydelse i sammanhanget. Det är viktigt att främja ett ökat nationellt ägarskap, delaktighet och demokratiska beslutsprocesser i utvecklingsplaneringen både på central och lokal nivå. Sverige bör fortsatt verka för ett genomförande av huvudprinciperna i Parisdeklarationen om ägarskap, anpassning, givarsamordning, resultatstyrning och ömsesidigt ansvar, vilka vidareutvecklats i handlingsplanen från Accra.

Utskottet stöder regeringens starka tonvikt på styrning, uppföljning, utvärdering och resultatredovisning av såväl politiken för global utveckling som Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Vad gäller Sveriges politik för global utveckling har regeringen i skrivelse 2007/08:89 aviserat en nystart för denna. Utskottet framhöll i betänkande 2007/08:UU5, där skrivelsen behandlades, att man emotser att regeringen återkommer till riksdagen med en resultatredovisning 2010 och förutsatte att utskottet fortlöpande kan föra en dialog med regeringen vad avser politikens genomförande.

Som tidigare nämnts behandlar utskottet i detta betänkande regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat. Utskottet välkomnar att representeranter för Utrikesdepartementet, innan skrivelsen utformades, fört en dialog med en referensgrupp där företrädare i utskottet för samtliga riksdagspartier ingått.

Utskottet ser positivt på att regeringen utarbetat resultatskrivelsen som syftar till att förbättra resultatredovisningen till riksdagen men som också kan vara av intresse för allmänheten, inte minst genom den populärversion av skrivelsen som utarbetats i Regeringskansliet. Vad gäller styrning av utvecklingssamarbetet anser utskottet att det är positivt att de strategier som styr samarbetet med Sveriges samarbetsländer har fått tydligare fokus på resultat, detta med samarbetslandets mål och resultatramverk som utgångspunkt. Kraven på uppföljning och utvärdering av insatsernas resultat har skärpts. Utskottet noterar att Sadev sommaren 2009 har redovisat ett regeringsuppdrag med förslag till flerårig utvärderingsplan för samarbetsstrategier.

Regeringens resultatskrivelse ger enligt utskottet goda förutsättningar att fortsätta att ytterligare förbättra styrningen och resultatredovisningen av det svenska biståndet. Ett viktigt underlag för fortsatta förbättringar finns också i den granskningsrapport om Sveriges utvecklingssamarbete som genomförts av OECD:s biståndskommitté (Development Assistance Committee, Dac) och som publicerats sommaren 2009. Sverige är medlem i Dac och varje Dac-medlem genomgår vart fjärde år en granskning av utvecklingssamarbetet.

I kommentarer i anslutning till att granskningen publicerades slår OECD/Dac fast att effektiviteten i Sveriges bistånd och dess goda humanitära givarskap sätter höga standarder. De svenska reformer som syftar till att stärka biståndskvaliteten, inklusive bättre stöd för partnerländernas prioriteringar, utgör ett föredöme för andra givare. Enligt Dac har Sverige generellt sett agerat för att svara mot rekommendationerna i Dacs förra granskning av svenskt utvecklingssamarbete (2005). Förbättringar av utvecklingssamarbetet eftersträvas fortlöpande och Sverige försöker agera mer strategiskt när det gäller stöd till multilaterala organisationer, konstaterar Dac.

Samtidigt finns det enligt Dac områden där Sverige inte förmått beakta tidigare rekommendationer. Det gäller dels komplexiteten i policyramverket, dels att se till att det sker oberoende uppföljningar och utvärderingar av samstämmigheten i utvecklingspolitiken.

Sveriges politik för global utveckling (PGU) utgör enligt Dac en stark grund för utvecklingssamarbetet och omfattar ett antal sektorer, horisontella frågor och humanitärt bistånd samt förespråkar samstämmighet i utvecklingspolitiken vad gäller verksamheten i hela Regeringskansliet. Tre tematiska prioriteringar har slagits fast för innevarande mandatperiod. Till detta kommer ett antal policyer och andra dokument som ger upphov till komplexitet. Dac uppger att Utrikesdepartementet avser att införa 12 nya tematiska policyer 2011 för att successivt ersätta den flora av policyer ("forest of policies") som noterades i Dac-granskningen 2005. Rekommendationen från Dac är att Sverige ska fortsätta att se över, rationalisera och klargöra policyramverket så att det står i överensstämmelse med PGU:n. Sverige bör också se till att Sidas riktlinjedokument inte fungerar som ytterligare policydokument.

Dac anser i granskningen att allteftersom Sverige reducerar antalet motagarländer bör fokus riktas mot fattigdomsminskning. Sverige, som är en pålitlig och engagerad multilateral givare bör nu utforma sitt stöd mer strategiskt. Även om Sverige, mer än flertalet andra givare, har nationell politik och åtgärder som överensstämmer med målen för utvecklingspolitiken, så har genomförandet visat sig vara förenat med svårigheter. Regeringen har under det gångna året arbetat med frågan, konstaterar Dac, som menar att det trots detta behövs oberoende granskning för att följa upp och utvärdera samstämmigheten i utvecklingspolitiken.

I motioner föreslås att framtida resultatskrivelser också ska omfatta avräkningar från biståndsramen och skuldavskrivningar.

Avräkningarnas ändamål är av olika karaktär. Avräkningen för EU:s gemensamma bistånd, EG-biståndet, avser Sveriges bidrag till den del av EU:s gemensamma bistånd som finansieras via EU:s reguljära budget. Utskottet anser att det är positivt att regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat innehåller en redovisning avseende EG-biståndet. Utskottet har däremot svårt att se värdet av att i kommande resultatskrivelser exempelvis analysera förvaltningskostnader för utrikesförvaltningens administration av utvecklingssamarbetet, som utgör en väsentlig del av avräkningen för administrativa kostnader. Utskottet konstaterar att betydande svårigheter skulle vara förknippade med en mer ingående resultatanalys av avräkningen för kostnader för asylsökande från utvecklingsländer. Vad beträffar skuldavskrivningar konstaterar utskottet att regeringen i förekommande fall i budgetpropositionen redovisar uppgifter om sådana, dock utan att närmare analysera vilket resultat de haft för fattigdomsbekämpning eller andra utvecklingsaspekter i berörda länder.

Utskottet har tidigare i betänkandet konstaterat att regeringen i enlighet med 47 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten ska redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Motsvarande formella mekanismer saknas för att säkerställa att Regeringskansliet eller Sida agerar till följd av vad som framkommer i Sadevs utvärderingar, vilket uppmärksammas av Dac i granskningen av Sveriges utvecklingssamarbete. Enligt vad utskottet erfarit pågår för närvarande i Regeringskansliet en bred översyn av hur man där bättre ska kunna ta till vara resultatet av olika utvärderingar som har relevans för regeringens utvecklingspolitik.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2008/09: U22 (s) i denna del, 2008/09:23 (v), U273 (v) yrkande 2, U276 (mp) yrkande 4 i denna del, U339 (s) yrkandena 3 och 6 samt U340 (s) yrkandena 2, 4, 7 och 14 i denna del. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2008/09:189 *Biståndets resultat* till handlingarna.

Avslutningsvis vill utskottet i detta avsnitt också nämna Europeiska revisionsrättens årsrapport om genomförandet av EU:s budget för 2008 (EUT C 269/01, 10.11.2009, s. 3) respektive årsrapport om den verksamhet som finansieras genom sjunde, åttonde, nionde och tionde Europeiska utvecklingsfonden (EUT C 269/02, 10.11.2009, s. 257), vilka båda publicerades den 10 november 2009. Av de totala utbetalningarna 2008 från budgeten gick 5 % eller 6,2 miljarder euro till verksamhetsområdet Bistånd till tredjeland, utvecklingssamarbete och utvidgning.

Merparten av utgifterna inom verksamhetsområdet administreras av något av följande tre generaldirektorat vid kommissionen: generaldirektoratet för humanitärt bistånd (Echo), Europe Aid (yttre förbindelser och utvecklingsprojekt) respektive generaldirektoratet för utvidgning. En stor del av utgifterna förvaltas av kommissionens delegationer i länder där EU finansierar projekt. De verkställande organ som genomför projekten kan vara internationella organisationer och såväl lokala som internationella enskilda organisationer och även statliga institutioner. En del av utvecklingsbiståndet ges i form av budgetstöd.

Utöver utbetalningarna 2008 på 6,2 miljarder euro till ovan nämnda verksamhetsområde betalades 2,7 miljarder euro i utvecklingsbistånd från Europeiska utvecklingsfonden (EUF). Även om EUF inte ingår i EU:s allmänna budget förvaltar kommissionen merparten av utgifterna tillsammans med AVS-länderna via Europe Aid och dess delegationer i mottagarländerna.

Revisionsrätten drar slutsatsen att de transaktioner som ligger till grund för utgifterna inom verksamhetsområdet Bistånd till tredjeland, utvecklingssamarbete och utvidgning innehåller, som revisionsrätten uttrycker det, en väsentlig felnivå avseende laglighet och/eller korrekthet. Revisionsrättens bedömning av systemen för övervakning och kontroll är att de endast är delvis ändamålsenliga när det gäller att garantera att betalningarna är kor-

rekta. I fråga om EUF:s betalningar drar revisionsrätten slutsatsen att de innehåller väsentliga fel. Revisionsrätten bedömer att EUF:s system för övervakning och kontroll är delvis ändamålsenliga.

Europeiska revisionsrätten lämnar i årsrapporterna ett antal rekommendationer avseende verksamhetsområdet Bistånd till tredjeland, utvecklingssamarbete och utvidgning respektive EUF. Det gäller bl.a. åtgärder för att förbättra kommissionens system för förhandskontroller av betalningar och kontrakt, att planera revisioner och efterhandskontroller mer realistiskt och att analysera resultat av revisioner och efterhandskontroller mer systematiskt.

Revisionsrättens roll var en av många frågor som togs upp i utrikesutskottets uppföljning av Sveriges deltagande i EU:s biståndspolitik, vilken behandlades i betänkande 2007/08:UU2. Utskottet vill i fråga om EU:s biståndspolitik understryka vikten av att Sverige i EU-samarbetet verkar för att revisionsrättens rapporter och rekommendationer tas till vara. Det samma gäller andra relevanta utvärderingsrapporter, exempelvis från kommissionen.

Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd

Motionerna

Vänsterpartiet förespråkar i kommittémotion U273 (v) yrkande 4 att Sverige ska verka för avskaffande av de delar av OECD/Dacs regelverk som möjliggör att flyktingmottagande, utländska studenter och skuldavskrivningar kan finansieras med biståndsmedel. Partiet anser också, enligt yrkande 10, att Sverige i Dac bör arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte ska få räknas som utvecklingssamarbete.

Miljöpartiet begär i kommittémotion U254 (mp) att Sverige i Dac inte ska driva frågan om att förändra Dac-reglerna så att biståndsmedel kan användas till militära ändamål.

I den enskilda motionen U289 (s) yrkandena 3 och 4 föreslås att Sverige ska verka för en skärpning av Dacs regelverk om vad som får räknas som bistånd. Biståndet ska gå till fattigdomsbekämpning och inte till att bekosta militära insatser.

Utskottets överväganden

Utskottet har vid flera tillfällen, däribland i de två senaste budgetbetänkandena 2007/08:UU2 och 2008/09:UU2, behandlat motionsförslag om internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd. Som framgått tidigare i detta betänkande följer Sverige OECD/Dacs regelverk för vad som får räknas som bistånd (Official Development Aid, ODA), vilket fastslås genom enhälliga beslut. Huvudsyftet med ODA är att bidra till ekonomisk utveckling och välfärd.

En översiktlig sammanfattning av vad som räknas som ODA finns i faktabladet *Is it ODA?* (november 2008) som kan hämtas på OECD/Dacs hemsida. På hemsidan återfinns också gällande statistiska regelverk, *Dac Statistical Reporting Directive*, om vad som får respektive inte får räknas som offentligt utvecklingsbistånd.

Utskottet vill erinra om det tydliga samband som råder mellan utveckling, fred och säkerhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. En sådan helhetssyn kännetecknar den svenska politiken för global utveckling och är vägledande för bl.a. Sveriges medverkan i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

Vad gäller de motioner där det framhålls att utvecklingsbistånd inte ska få användas för *militära syften* anser utskottet följande.

Dac-medlemmarna har enhälligt slagit fast att tillhandahållande av militär utrustning och service och avskrivning av skulder till följd av militära ändamål inte får räknas som offentligt utvecklingsbistånd (ODA).

Inom sex områden får säkerhetsrelaterade insatser sedan 2005 räknas som ODA. Utskottet har i betänkande 2007/08:UU2 redovisat mer detaljerade villkor för vart och ett av dessa:

1. Demokratisk kontroll över budgetmedel inom säkerhetssektorn.
2. Stöd för att stärka det civila samhällets kapacitet att undersöka och ifrågasätta ett lands säkerhetssektorssystem.
3. Stöd till lagstiftning för att motverka rekrytering av barnsoldater, stöd till insatser för avväpning, demobilisering och återintegrering av f.d. soldater samt utbildnings- och arbetsmarknadsprojekt för barnsoldater.
4. Reformering av säkerhetssektorn.
5. Civilt fredsbyggande, konfliktförebyggande och konfliktlösning.
6. Insatser för icke-spridning av små och lätta vapen.

Dac har enligt sitt arbetsprogram för 2007–2008 diskuterat frågan om att utvidga definitionen av vilka säkerhetsrelaterade insatser som ska kunna räknas som bistånd. Vid Dacs högnivåmöte 2007 beslutades att man inte skulle återuppta diskussionen om en utvidgning av de säkerhetsrelaterade ODA-kriterierna. Arbetsgrupper knutna till Dac skulle dock dels fortsätta att förtydliga vilka säkerhetsrelaterade insatser som får räknas som bistånd och i vilken utsträckning komponenter i FN:s fredsbevarande insatser ska få räknas som bistånd, dels samla in uppgifter om medlemsländernas bidrag till både ODA-fähiga och icke-ODA-fähiga säkerhetsrelaterade insatser.

Utskottet framhåller den samstämmighet som råder mellan utveckling, fred och säkerhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Det är utskottets uppfattning att militära insatser inte ska få klassificeras som bistånd.

I en motion begärs att Sverige ska verka för att OECD/Dac inte ska tillåta att finansiering av *flyktningmottagande* räknas som bistånd. Utskottet konstaterar att Sverige inte driver något förslag om ändrad definition av Dacs statistiska riktlinjer vad gäller detta område. Stöd till flyktingar i

utvecklingsländer får räknas som bistånd. Tillfälligt stöd till flyktingar från utvecklingsländer som anländer till givarländer får också räknas som ODA under vistelsens första 12 månader liksom kostnader som är förknippade med eventuellt återförande till det utvecklingsland som är flyktingens ursprungsland. Inte heller i fråga om *finansiering av utländska studenter* eller *skuldavskrivningar* förespråkar Sverige någon ändring av Dac-reglerna, vilket begärs i motioner. Dessa frågor är inte heller upptagna i Dacs arbetsprogram för 2009–2010.

Vad gäller motionsförslaget om att *åtaganden enligt Kyotoprotollet* inte ska få räknas som bistånd konstaterar utskottet att mekanismen för en ren utveckling (Clean Development Mechanism) och CDM-projekt som kommer till stånd i utvecklingsländerna bidrar till kapacitetshöjning och tekniköverföring. CDM-projekt finansieras inte med bistånd.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna U254 (mp), U273 (v) yrkandena 4 och 10 samt U289 (s) yrkandena 3 och 4.

Redogörelse från Riksrevisionens styrelse om Swedfund International AB

Redogörelse från Riksrevisionens styrelse om Swedfund International AB

Riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse 2009/10: RRS1 till handlingarna.

Utskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av dels det analysarbete rörande Swedfund som pågår i Regeringskansliet, dels vilka åtgärder som vidtagits respektive planeras till följd av Riksrevisionens iakttagelser och översynsarbetet.

Motionen avstyrks.

Jämför reservation 11 (s, v, mp).

Allmänt om Swedfund International AB

Swedfund International AB är ett av staten helägt riskkapitalbolag vars syfte är att bidra med kapital och kunskaper för investeringar i Afrika, Asien, Latinamerika och vissa länder i Östeuropa. Investeringarna ska bidra till hållbar ekonomisk utveckling i de länder där de görs och därigenom bidra till att målen för Sveriges politik för global utveckling (PGU) och det svenska utvecklingssamarbetet uppnås.

Swedfund ska tillsammans med strategiska partner etablera bärkraftiga och affärsmässigt drivna företag genom riskkapitalsatsningar i form av aktier, lån och/eller garantier, primärt i samband med direktinvesteringar. Investeringar kan ske i länder som enligt OECD/Dacs definition kvalificerar för utvecklingsfinansiering samt i länder i Östeuropa som inte är EU-

medlemmar. Fokus vad gäller utvecklingsländerna ska vara de fattigaste länderna. Engagemangen ska vara sådana att de inte bedöms kunna realiseras med enbart kommersiell finansiering.

Riksrevisionen har granskat Swedfund International AB och dess verksamhet. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten Swedfund International AB och samhällsuppdraget (RiR 2009:4). Rapporten publicerades i maj 2009. Riksrevisionens styrelse beslutade den 1 september 2009 att överlämna en redogörelse till riksdagen angående Swedfund International AB (redog. 2009/10:RRS1).

Målet för Swedfund

Swedfunds överordnade mål är att bidra till målsättningen för det svenska utvecklingssamarbetet genom investeringar som bidrar till *hållbar ekonomisk utveckling* i de länder där investeringar görs. Utifrån detta utvecklingsmål ska verksamheten bedrivas på ett affärsmässigt sätt. Swedfund ska eftersträva att den *genomsnittliga avkastningen* på det egna kapitalet före skatt överstiger den genomsnittliga statskuldsräntan med ett års löptid. *Samverkan med svenska företag* ska eftersträvas.

Riksrevisionens granskningsrapport

Riksrevisionen har i rapporten *Swedfund International AB och samhällsuppdraget* granskat hur Swedfund International AB uppfyller sitt uppdrag att bidra till rättvis och hållbar global utveckling. Den övergripande frågeställningen är huruvida Swedfunds verksamhet bedrivs i linje med riksdagens beslut. Rapporten ska besvara följande revisionsfrågor:

- Styr regeringen Swedfund i enlighet med riksdagens beslut?
- Bedriver Swedfund verksamheten i linje med regeringens beslut?
- Har bolaget en ändamålsenlig styrning av verksamheten?

Enligt Riksrevisionen visar granskningen att bolagets investeringar inte har styrts tillräckligt av projektens förväntade biståndseffekter. Bolaget har enligt granskningsrapporten förbättrat sitt arbete, men de utvecklingseffekter som formuleras i investeringsbesluten är ofta övergripande och svåra att följa upp.

Riksrevisionen konstaterar att regeringen vid flera tillfällen gett bolaget omfattande kapitaltillskott, detta trots att man inte gjort någon finansiell analys för att ta reda på bolagets faktiska kapitalbehov. Inte heller har regeringen redovisat någon långsiktig strategi för bolaget. Enligt Riksrevisionen är kapitalförvaltningen bristfällig och bör ses över. Granskningen har föranlett följande rekommendationer riktade dels till regeringen, dels till Swedfund.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- förtydliga Swedfunds bolagsordning och ägardirektiv
- se över kravet på Swedfunds marknadskompletterande roll

- utvärdera Swedfunds reella kapitalbehov och anpassa avkastningsmålet till Swedfunds rådande förutsättningar
- utarbeta riktlinjer om statliga verksamheters engagemang i s.k. tax havens.

Riksrevisionen rekommenderar Swedfund International AB att

- precisera investeringarnas utvecklingseffekter och förbättra uppföljningen i linje med regeringens ägardirektiv
- överväga i vilken utsträckningen Swedfund ska verka genom riskkapitalfonder
- se över kostnaderna för aktie- och låneportföljen
- göra en översyn av bolagets kapitalförvaltning.

Swedfund har i en skrivelse den 30 juni 2009 till Riksrevisionen kommenterat myndighetens rekommendationer i granskningsrapporten.

Riksrevisionens styrelses redogörelse

Riksrevisionens styrelse har funnit att slutsatserna av den granskning som redovisats i rapporten Swedfund International AB och samhällsuppdraget ska överlämnas till riksdagen och har gjort detta genom redogörelse 2009/10: RRS1 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Swedfund International AB. Beslutet om att överlämna redogörelsen fattades den 1 september 2009.

Riksrevisionens styrelse anser att det som framkommit i Riksrevisionens granskning ger anledning att göra en samlad bedömning vad gäller Swedfunds framtida inriktning, storlek och roll inom utvecklingssamarbetet.

Enligt styrelsen bör riksdagen i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2010 uppmärksamma regeringens redovisning av resultatet för Swedfund samt redogörelsen för biståndspolitikens inriktning. Då inriktningen på Swedfunds verksamhet övervägs bör särskilt bolagets investeringar i s.k. tax havens (skatteparadis) och i riskkapitalfonder samt kapitalbehov och avkastningsmål uppmärksammas.

Regeringens skrivelse om biståndets resultat

Som framgått har regeringen i en skrivelse till riksdagen i maj 2009 redogjort för resultat från Sveriges internationella utvecklingssamarbete och reformsamarbetet i Östeuropa (skr. 2008/09:189 Biståndets resultat). I budgetpropositionen (utg.omr. 7) anger regeringen att den därför inte lämnar någon särskild resultatredovisning i denna.

Vad gäller Swedfund International AB framhåller regeringen i resultatskrivelsen att bolaget är en viktig aktör i arbetet med att verka för ekonomisk tillväxt. Swedfunds verksamhet sker via aktieinvesteringar (ca 60 %) och lån (ca 40 %). Storleken på investeringarna varierar för närvarande från 5 till 130 miljoner kronor. Sedan starten 1979 har bolaget investerat närmare 3 miljarder kronor i ca 200 företag i över 60 länder. Investeringar-

nas regionala fördelning redovisas i resultatskrivelsen. Drygt 40 % av verksamheten avser investeringar i låginkomstländer enligt OECD/Dacs indelning. Huvuddelen av verksamheten sker inom industri, infrastruktur och den finansiella sektorn. Swedfunds totala tillgångar uppgick till 2 759 miljoner kronor vid utgången av 2008.

I resultatskrivelsen kommenterar regeringen också direkta utvecklingseffekter av Swedfunds verksamhet som i första hand hänger samman med främjande av privatsektorutveckling. I de verksamheter där bolaget gör investeringar skapas arbetstillfällen, liksom efterfrågan på underleverantörer, produktutveckling och tekniköverföring. Samtidigt bidrar verksamheterna till skatteintäkter, ekonomisk aktivitet samt export- och importeffekter, vilket i sin tur kan stärka ett lands ekonomi.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2010 (utg.omr. 7), vilken beslutades av regeringen den 10 september 2009, har regeringen kommenterat Riksrevisionens rapport *Swedfund International AB och samhällsuppdraget*. I budgetpropositionen lämnas inga kommentarer med anledning av den redogörelse avseende Swedfund som Riksrevisionens styrelse den 1 september 2009 beslutat avlämna till riksdagen.

Regeringen anger i budgetpropositionen att den de senaste åren bl.a. utvecklat Swedfunds styrdokument och att den avser att åter se över bl.a. bolagsordningen och ägarriktlinjerna. Där framgår också att en prövning av Swedfunds långsiktiga kapitalbehov har inletts och att det inom Regeringskansliet genomförs en översyn av Swedfunds verksamhet vad gäller fondinvesteringar i s.k. tax havens.

Enligt budgetpropositionen anser regeringen att det i första hand bör vara Swedfunds uppgift att inom ramen för utvecklingssamarbetet svara för långivning och annan finansiering riktad till privata företag. Sidas verksamhet avseende stöd till näringslivets utveckling bör enligt regeringen renodlas till att i första hand omfatta garantigivning. (Jfr prop.yrk. 6, som tidigare i betänkandet behandlas i avsnittet Anslag och anslagsfrågor, prioriteringar inom svenskt bistånd m.m.).

Motionen

I flerpartimotion *U1 (s, v och mp)*, vilken avlämnats med anledning av Riksrevisionens redogörelse angående Swedfund, begär motionärerna att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med en genomförd analys av Swedfunds verksamhet. Regeringen bör också redovisa hur man arbetat med att efterkomma Riksrevisionens rekommendationer. I motionen framhålls att de krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd självklart ska ställas också på Swedfunds verksamhet.

Som framgått i betänkandets avsnitt om anslagsberäkningar avstyrker Socialdemokraterna i motioner regeringens förslag om bemyndigande för ytterligare kapitaltillskott till Swedfund med motiveringen att en analys av bolagets långsiktiga kapitalbehov först bör prövas.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet har den 10 november 2009, under beredningen av detta betänkande, erhållit föredragningar av företrädare för Riksrevisionen, Utrikesdepartementet respektive Swedfund International AB med anledning av redogörelse till riksdagen 2009/10:RRS1 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Swedfund International AB.

Från Riksrevisionens sida redovisades huvuddragen i myndighetens granskningsrapport respektive redogörelse 2009/10:RRS1 inklusive de rekommendationer som där riktas till regeringen respektive Swedfund. Riksrevisor Eva Lindström, som medverkade i föredragningen i utskottet, betonade vikten av att samtidigt väga in både Swedfunds avkastningskrav och samhällsansvaret och att regeringen utifrån ett sådant helhetsperspektiv borde ta ett samlat grepp på bolagets verksamhet.

Utrikesdepartementets företrädare välkomnade vid sin föredragning att Riksrevisionen gjort en genomlysning av Swedfunds verksamhet och såg positivt på huvudslutsatserna i denna. Swedfund ses som ett bra komplement till privatsektorutveckling inom utvecklingsbiståndet. Behovet av finansiering via Swedfund bedöms som stort under den ekonomiska avmattningen. Utrikesdepartementets företrädare framhöll att Swedfund under senare år genomfört förbättringar av verksamhetsstyrning och analys. I föredragningen redovisades uppgifter om pågående översynsarbete i Regeringskansliet med anledning av Riksrevisionens rekommendationer.

Också Swedfunds verkställande direktör Björn Blomberg välkomnade i sin föredragning i utskottet Riksrevisionens granskning. Swedfunds företrädare kommenterade ett antal aspekter i Riksrevisionens granskning och redovisade uppgifter om översynsarbete och förändringar som genomförts i bolagets verksamhet. Utifrån bolagets överordnade utvecklingsmål ska verksamheten bedrivas på ett affärsmässigt sätt. Enligt föredragningen ska, vid beredning av och beslut om deltagande i projekt, projektens utvecklingseffekter tillmätas avgörande vikt.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det krävs många former av insatser för att stimulera långsiktig ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning i utvecklingsländerna. Det statligt ägda bolaget Swedfund är en viktig aktör genom sin tillgång till riskkapital för investeringar i utvecklingsländer och länder i Östeuropa som inte är EU-medlemmar. Swedfunds verksamhet är prioriterad inom utvecklingssamarbetet och bolaget har sedan verksamheten inleddes 1979 fått ett sammanlagt kapitaltillskott på ca 2 300 miljoner kronor, varav 1 300 miljoner kronor tillförts under åren 2007–2009.

Effektivitet, kvalitet och resultat ska stå i fokus för allt utvecklingssamarbete inklusive stöd till privatsektorutveckling. Utskottet ser positivt på att regeringen de senaste åren utvecklat Swedfunds styrdokument i syfte att förtydliga inriktningen på och uppföljningen av investeringarnas utvecklingseffekter. Vad gäller redovisningen av Swedfunds resultat har utskottet med intresse tagit del av resultatredovisningen i skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat. Utrikesutskottet har våren 2009, i yttrande 2008/09:UU5y till finansutskottet med anledning av 2009 års proposition om vårtilläggsbudget, redovisat överväganden om Swedfunds verksamhet.

Som framgått har Riksrevisionen i granskningsrapporten rekommenderat regeringen att *förtydliga Swedfunds bolagsordning och ägardirektiv*. Utskottet konstaterar att en revidering av dessa gjorts senast vid årsstämman den 17 april 2009. Enligt vad utskottet erfarit pågår nu i Regeringskansliet ett översynsarbete som syftar till att säkerställa att styrningen är ändamålsenlig och så tydlig som möjligt. Översynsarbetet omfattar, förutom bolagsordningen och ägarriktlinjerna, även de av Riksrevisionen rekommenderade åtgärderna att *se över kravet på Swedfunds marknadskompletterande roll, att utvärdera Swedfunds reella kapitalbehov och anpassa avkastningsmålet till Swedfunds rådande förutsättningar samt att utarbeta riktlinjer om statliga verksamheters engagemang i s.k. skatteparadis*.

Utskottet ser positivt på att översynen av Swedfund pågår. Utskottet anser dock inte, som framgår av betänkandets avsnitt om anslagsfrågor m.m., att det är nödvändigt att utvärderingen av Swedfunds långsiktiga kapitalbehov är slutförd innan bolaget 2010 tillförs ytterligare kapital.

I fråga om rekommendationen från Riksrevisionen om att riktlinjer bör utarbetas för statliga verksamheters engagemang i s.k. skatteparadis konstaterar utskottet att investeringar i fonder som är registrerade i s.k. skatteparadis inte är en unik företeelse för Swedfund. Även exempelvis Sida och flera multilaterala utvecklingsbanker och motsvarigheter till Swedfund i andra länder har liknande engagemang, eftersom riskkapital är betydelsefullt för framväxten av en dynamisk privat sektor i utvecklingsländerna. Samtidigt är det angeläget att det finns ett förtroende för att biståndsmedel används så att det effektivt främjar fattigdomsminskning. Mot denna bakgrund har regeringen inlett en översyn av frågan och i avvaktan på resultatet av denna ska Swedfund undvika att göra nya fondinvesteringar.

Beträffande investeringarnas utvecklingseffekter har Riksrevisionen pekat på att de utvecklingsmål som sätts för projekten inte sällan är formulerade på en övergripande nivå, vilket resulterar i att även uppföljningen blir ofullständig.

I 2009 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2008/09:120) slår regeringen fast att de statliga företagen ska vara föredömen när det gäller miljöansvar och socialt ansvarstagande. Enligt de riktlinjer för extern rapportering som regeringen beslutade om 2007 ska de statligt ägda företagen fr.o.m. räkenskapsåret 2008 presentera en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s (Global Reporting Initiative) riktlinjer. I den verksamhetsberät-

telse som är knuten till regeringens skrivelse 2008/09:120 finns ett avsnitt som beskriver arbetet och styrningen av de statliga företagen i detta avseende.

Utskottet ser positivt på att Swedfund 2009 gjort en s.k. hållbarhetsredovisning, *New Thinking New Markets*. Bolaget har byggt upp en modell för analys av investeringars utvecklingseffekter. Alla investeringsförslag granskas inför styrelsens beslut, och en uppföljning av effekterna görs i samband med avyttringar.

Hållbarhetsredovisningen *New Thinking New Markets* är bolagets första och den avser verksamheten 2008. Den presenterades samtidigt med årsredovisningen och ger exempel på utvecklingseffekter av de investeringar som Swedfund har gått ur under året, antalet anställda i Swedfunds direktinvesteringar samt portföljbolagens arbete med miljö, sociala frågor inklusive hiv/aids samt ansvarsfullt företagande.

Utskottet noterar att OECD:s biståndskommitté Dac i sin granskning 2009 av Sveriges utvecklingssamarbete kommenterar Swedfunds verksamhet. Dac välkomnar i granskningsrapporten att den svenska regeringen bygger ut sina förbindelser med den privata sektorn, och då särskilt i länder där regeringen avser att fasa ut sitt utvecklingssamarbete. Kommittén ser positivt på detta eftersom den privata sektorns deltagande ofta är av avgörande betydelse för möjligheterna att skapa hållbar utveckling. I sammanhanget konstaterar Dac att Swedfund fått förstärkta möjligheter att stödja privatsektorutveckling i partnerländer.

Även om Swedfund enligt Dac kan vara väl lämpad att fortsätta Sveriges samarbete med länder där svenskt utvecklingssamarbete avvecklas så menar kommittén att dialogen och arbetsrelationerna mellan Swedfund och andra delar av systemet för utvecklingssamarbete inte förefaller vara starka. Framför allt på fältnivå kan man förbättra kommunikationen och samrådet med privatsektorsaktörer och med Swedfund. Det tar tid att utveckla starka relationer och det behövs både tid och åtgärder för att strävandena att öka privatsektorsmedverkan ska genomföras i praktiken, framhåller Dac.

Med vad som anförts i detta avsnitt liksom på andra håll i betänkandet, där bl.a. övergripande frågor om biståndspolitikens inriktning behandlas, anser sig utskottet ha hört samman uppmaningen i Riksrevisionens styrelses redogörelse att riksdagen i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2010 bör uppmärksamma regeringens redovisning av resultatet för Swedfund och redogörelsen för biståndspolitikens inriktning. Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen anger att den noggrant kommer att följa Swedfunds arbete med att hantera de rekommendationer i Riksrevisionens granskningsrapport som är riktade direkt till bolaget.

Regeringen ska i enlighet med 47 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Utskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av dels

analysarbetet rörande Swedfund, dels vilka åtgärder som vidtagits respektive planeras till följd av Riksrevisionens iakttagelser och översynsarbetet. Utskottet önskar också ta del av regeringens överväganden med anledning av de synpunkter på Swedfunds verksamhet som tas upp i Dac-granskningen. Med det anförda avstyrker utskottet *motion U1 (s, v, mp)* och föreslår att riksdagen lägger *redogörelse 2009/10:RRS1* till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skuldavskrivningar, punkt 2 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:U358 yrkande 17.

Ställningstagande

Fattiga länders skulder i syd utgör i dag ett avgörande hinder för utveckling. I många länder förhindrar utgifter för räntor och amorteringar att satsningar på utbildning, hälsovård och infrastruktur genomförs, vilket i grunden hotar möjligheterna till grundläggande utveckling.

Den samlade skuldbördan i de fattigaste länderna måste bringas ned i betydligt snabbare takt. Vissa länder betalar uppemot tre gånger mer i skuldavbetalningar än till investeringar i hälsa och utbildning. Redan på 1970-talet avskrev Sverige vissa bilaterala fordringar. Sedan länge pågår också arbetet med att få ned länders multilaterala skuldsättning, bl.a. genom det så kallade HIPC-initiativet för högt skuldsatta fattiga länder. Men alldeles för lite har hänt. Länderna med störst behov av skuldavskrivningar har skulder motsvarande vad de rika länderna årligen lägger på subventioner av jordbruksproduktion. Det behövs en gemensam internationell överenskomst för att helt avskriva de fattigaste ländernas skulder. Alla rika länder delar ansvaret för att befria jordens fattigaste från ett växande skuldok.

2. Moratorium för skuldåterbetalning m.m., punkt 3 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U273 yrkandena 3, 11 och 12.

Ställningstagande

De skulder som de fattiga länderna i syd har utgör i dag ett avgörande hinder för utveckling. I många länder förhindrar utgifter för räntor och amorteringar att satsningar på utbildning, hälsovård och infrastruktur genomförs, vilket i grunden hotar möjligheterna till grundläggande utveckling. En av flera förutsättningar för utveckling i syd är därför att omfattande skuldavskrivningar kommer till stånd. Vi anser att Sverige ska verka för att i första hand de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar.

Vidare bör Sverige inom relevanta internationella forum arbeta för att ett moratorium på skuldåterbetalningar från fattiga länder införs. Annars finns en betydande risk för att man tvingar fram nedskärningar i samhällsservice och välfärd i dessa länder under den ekonomiska krisen.

Det har bl.a. visat sig att 20 %, eller 98 miljoner kronor, av det statliga riskkapitalbolaget Swedfunds investeringar 2008, gick via skatteparadis såsom Brittiska Jungfruöarna och Caymanöarna. Swedfund finansieras med bistånd, och fonden erbjuder riskkapital och kompetens för investeringar i utvecklingsländer i Afrika, Asien, Latinamerika och till länder i Östeuropa som inte är EU-medlemmar. I alla relevanta forum bör Sverige verka för att ett totalt stopp för skatteparadis omgående blir verklighet. Ett första steg vore att Sverige, likt Norge, beslutade att inget utvecklingssamarbete får kanaliseras via skatteparadis.

3. Vissa frågor om millenniemålen, punkt 4 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:U359 yrkande 21 och 2009/10:U340 yrkande 14 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen har i budget efter budget urholkat biståndet underifrån genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar. Det kan vara rimligt att från biståndsramen räkna av skuldavskrivningar, men det ska i sådant fall ske krona för faktisk krona utan luft.

De fattiga ländernas skuldbörda måste minska och de allra fattigaste ländernas skulder måste skrivas av helt. Det får dock inte göras på ett sådant sätt att det urholkar biståndet. Alla rika länder delar ansvaret för att befria jordens fattigaste från ett växande skuldok. Det finns länder som avbetalar uppemot tre gånger mer för skulder än vad som går till investeringar i hälsa och utbildning.

Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millenniutvecklingsmålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millenniemål. Sverige måste öka sina egna ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millenniemålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.

4. Millenniemålen m.m., punkt 5 (v)

av Hans Linde (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U209 yrkande 6 och avslår motionerna 2009/10:U206, 2009/10:U253, 2009/10:U263 yrkande 1, 2009/10:U289 yrkande 2, 2009/10:U293 yrkandena 1–3 och 2009/10:U296 yrkande 2.

Ställningstagande

Ett centralt verktyg i arbetet för ökad respekt för SRHR-frågorna är millenniemål fem som slår fast att mödradödligheten ska minskas med tre fjärdedelar till 2015. Detta är inte en målsättning – det är ett löfte som världens länder, inklusive Sverige, gett jordens befolkning.

I dag beräknar FN att 536 000 kvinnor och flickor dör varje år till följd av komplikationer i samband med graviditet och förlossning. Av dessa dödsfall sker 99 % i syd. Tyvärr har framgångarna i arbetet med millenniemål fem varit ytterst begränsade, mer begränsade kanske än något annat område som millenniemålen täcker.

Mödradödligheten uppgick 1990 till 480 dödsfall per 100 000 förlossningar, i dag är siffran 450. Det är uppenbart att biståndsgivarna och de internationella organisationerna inte på långa vägar prioriterat arbetet med millenniemål fem i tillräcklig utsträckning. Regeringen valde 2009 att utöka stödet till millenniemål fem med 100 miljoner kronor; det var en välkommen satsning. Vänsterpartiet anser att Sverige inom ramen för EU och FN måste arbeta för ökade resurser och prioritering av arbetet med att minska mödradödligheten och uppnå millenniemål fem.

5. Gränsöverskridande biståndsinsatser m.m., punkt 6 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U291 och 2009/10:U303.

Ställningstagande

Sedan 60 år pågår ett lågintensivt inbördeskrig i Burma som framför allt har drabbat landets etniska minoriteter. Speciellt svår är situationen i östra Burma med omfattande övergrepp på de mänskliga rättigheterna och med stora flyktingströmmar som följd. Längs med gränsen mot Thailand lever hundratusentals burmeser i intern flykt. I ett försök att bekämpa motståndsgupper har militären skurit av befolkningen i dessa områden från försörjningsmöjligheter och tillgång till sjukvård och utbildning.

Närheten till Thailand gör att hjälpinsatser kan organiseras av burmesiska exilorganisationer som tar sig över gränsen. Sjukvårdare och lärare tar sig in i landet till fots med hjälpsändningar. Det kan tyckas vara en självklarhet att livsviktiga insatser ska få stöd och vi anser att Sverige ska bidra till detta. Men var den svenska regeringen står i frågan är oklart. Sidas och UD:s Burmastrategi är hemligstämplad och det finns därmed liten transparens kring regeringens Burmapolitik.

Antalet önskade graviditeter i världen uppgår årligen till ca 80 miljoner, vilket i sin tur resulterar i 50 miljoner aborter varav ca 20 miljoner är osäkert utförda. De osäkert utförda aborterna leder varje år till död och lidande för hundratusentals kvinnor världen över. Mödradödlighet inklusive osäkra aborter är bland de största dödsorsakerna för kvinnor i fattiga länder.

Sverige måste aktivt arbeta för att utöka rätten att välja och för att lagliga och säkra aborter ska göras tillgängliga för alla kvinnor i världen. Det bör ske i den utrikespolitiska dialogen och i dialogen med utvecklingsländer.

FN:s millenniemål är i dag det som styr världens samlade biståndsinsatser. Millenniemål 5, som syftar till att minska mödradödligheten, är det mål som har minst utsikter att uppfyllas. Kvinnors hälsa och rättigheter måste därför prioriteras ordentligt i utvecklingssamarbetet och de osäkra aborterna måste uppmärksammas och åtgärdas för att minska mödradödligheten i världen.

6. Vissa bistandsfrågor, punkt 7 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U339 yrkande 8 och 2009/10:U340 yrkandena 5, 8, 9 och 13.

Ställningstagande

Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste frågor och en viktig beståndsdel för hållbar utveckling. Vi vill inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kunskapsöverföring till utvecklingsländerna, klimatsäkra svenskt utvecklingssamarbete och skärpa miljö- och klimatprofilen i biståndet. Dessutom vill vi satsa på forskning och utbildning i Sverige om hur utvecklingsländerna kan finna vägar till utveckling utan att behöva genomgå de utvecklade ländernas misstag. Det globala miljö- och klimatsamarbetet måste stärkas.

Frågor om demokrati och mänskliga rättigheter är grundläggande i biståndet. Bistånd skapar inte ensamt en positiv utveckling. Däremot bidrar det till att skapa förutsättningar för utveckling tillsammans med insatser på andra områden. Det handlar om att långsiktigt främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. Här är bl.a. enskilda organisationer och fackföreningar viktiga aktörer när det gäller att mobilisera människor till stöd för demokrati och kvinnors rättigheter.

Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling; frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Inte minst därför är satsningar på kvinnor särskilt viktiga inom biståndet.

Kvinnor är ofta de fattigaste bland de fattiga – och de mest utsatta. Maktrelationen mellan könen resulterar i att flickor inte får gå i skola i samma utsträckning som pojkar, att lagstiftning kring äganderätt gynnar män, att kvinnor har sämre löner och arbetsvillkor och i än högre grad saknar inflytande över samhällsutvecklingen. Svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till att öka kvinnors möjlighet att styra sina liv och påverka det egna landets utveckling.

I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket. Vi vill därför ta fram metoder för att ge åter-

koppling till svenska folket på hur skattefinansierat bistånd används. En viktig faktor i relation till svenska folket är det civila samhällets organisationer. De står bara för en del av biståndsbudgeten, men de spelar en viktig roll såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet om biståndet. För oss är det viktigt med en mångfald av röster och aktörer i utvecklingssamarbetet.

7. Inriktningsfrågor, punkt 8 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U321 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2009/10:U215, 2009/10:U263 yrkande 6, 2009/10:U278, 2009/10:U290 och 2009/10:U296 yrkande 3.

Ställningstagande

I Sverige har vi kommit relativt långt i vår förståelse av könsmaktsordningen. Sverige har här möjlighet att framstå som ett internationellt föredöme i förståelsen av hur kön formar människors livsvillkor och att allt ekonomiskt bistånd analyseras ur ett makt- och könsperspektiv för att komma till rätta med snedfördelningen av resurser baserad på kön. Kvinnor har som grupp färre resurser och möjligheter än män som grupp, och detta blir ännu tydligare i de delar av världen som är drabbade av krig, svält, vattenbrist och sjukdomar. Feminiseringen av fattigdom är tydlig och det kräver att resurser, projekt och satsningar riktar sig till kvinnor som grupp. Vi behöver förstärka kvinnors rätt till sin egen kropp genom att arbeta för fria aborter, hälso- och sjukvård, preventivmedel och sexualupplysning. Vi måste erbjuda utbildning och träning till kvinnor så att de kan påverka politiken på ett tydligare sätt och som beslutsfattare styra vad resurser och gemensamma tillgångar används till. Det går även att visa att ett genusperspektiv är viktigt när det gäller klimatfrågan.

Arbetet med den globala fattigdomsbekämpningen bör utgå från ett könsmaktsperspektiv och det är angeläget att styra bistånd och stödprogram mot specifika satsningar för kvinnor.

8. Mål, styrning och resultatredovisning, punkt 13 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U22 i denna del, 2008/09:U23, 2009/10:U273 yrkande 2, 2009/10:U276 yrkande 4 i denna del, 2009/10:U339 yrkandena 3 och 6 samt 2009/10:U340 yrkandena 2, 4, 7 och 14 i denna del och lägger skrivelse 2008/09:189 till handlingarna.

Ställningstagande

Det är angeläget att bekämpa ekonomiska och sociala klyftor, vidga solidariteten och bidra till en värld där fattigdom och maktlöshet hör till det förgångna. Biståndet är ett uttryck och ett redskap för detta.

Målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska vara att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det bilaterala utvecklingsbiståndet ska utgå från mottagarlandets behov. Utveckling och fattigdomsbekämpning kräver en rad åtgärder på ett flertal områden; en reformering av IMF och Världsbanken, skuldavskrivningar, rättvisa handelsregler, restriktiva regler för vapenhandel och ökat bistånd är några av dessa åtgärder.

Den borgerliga regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Den har hållit god kvalitet, åstadkommit resultat och gett Sverige möjlighet att göra sin röst hörd vid förhandlingsborden i de tunga internationella organisationerna.

Det är angeläget att ett arbete ständigt pågår för att förbättra biståndet. Tidigare utvärderingsarbete har många gånger fokuserats på det bilaterala biståndet. Under den förra mandatperioden initierade riksdagens utrikesutskott en granskning av det multilaterala biståndet, en förhållandevis okänd men stor del av den svenska biståndspolitik. Det framkom då att brister fanns avseende den strategiska styrningen av det multilaterala biståndet liksom brister i redovisningen.

Vi välkomnar regeringens initiativ till en resultatskrivelse om biståndet, inte minst därför att man valt att gå så grundligt till väga i redovisningen. Resultatet av ansträngningarna är ett viktigt dokument som i all sin tydlighet visar vilken viktig roll det svenska biståndet spelar. Vi har dock ett antal synpunkter med anledning av skrivelsens innehåll.

Biståndets kvalitet måste värnas. Biståndet ska präglas av höga ambitioner för effektiviteten såväl som kvaliteten och måluppfyllelsen. Det är dock, som också regeringens skrivelse ger uttryck för, ett svårt och grannlaga arbete att mäta resultat av utvecklingssamarbetet, eftersom det ingår som en del i en komplex helhet. Utvärderingen av inte bara biståndet utan hela utvecklingspolitiken är ett viktigt arbete som måste fortsätta att utvecklas. Arbetet får heller inte stanna vid granskningen, utan lärdomarna måste omsättas i praktisk tillämpning.

I Sverige har debatten varit näst intill obefintlig kring hur vi ska jobba för att bidra till millenniemålen uppfyllande. I den aktuella skrivelsen tas förvisso några av millenniemålen upp, men en skrivelse som denna borde i betydligt högre utsträckning förhålla sig till millenniemålen.

Den svenska utvecklingspolitiken innebär enligt PGU (politik för global utveckling) att fattiga människors behov, intressen och förutsättningar ska sättas i centrum samt att de mänskliga rättigheterna ska utgöra en grund för utvecklingssamarbetet. Regeringen säger sig vilja minska fattigdomen men tar samtidigt biståndsmedel från arbetet med att uppfylla millenniemålen till att finansiera andra ändamål, där vi under mandatperioden inte minst kritiserat avräkningar för uppblåsta skuldavskrivningar.

Vi anser att det är rimligt att kommande skrivelser om biståndets resultat vidareutvecklas och utformas utifrån ett PGU-perspektiv samt att resultatskrivelserna omfattar hela biståndsramen.

9. Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd, punkt 14 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U254 och 2009/10:U289 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Sveriges regering har på det internationella planet i OECD/Dac försökt driva på i den kontroversiella frågan om bistånd ska kunna användas till militära utgifter. Regeringens agerande innebär en kursändring i svensk politik som vi är starkt kritiska mot. I klartext innebär kursändringen att man vill flytta pengar från fattigdomsbekämpning till att bekosta militära insatser.

Vi accepterar inte att militära kostnader ska räknas som bistånd. Sverige ska i stället verka för en skärpning av Dac-regelverket från dagens vida ramar till en stramare definition av vad som avses med bistånd. Sverige ska inte verka för att reglerna ändras så att biståndsmedel kan användas till militära ändamål.

Om regeringens planer skulle genomföras blir följden minskade biståndsresurser till fattigdomsbekämpning. Detta strider mot Sveriges biståndstradition och allmänhetens önskan om Sveriges ansvarstagande i en globaliserad och ojämlik värld. Sverige har råd med solidaritet.

10. Ändring av internationella biståndsdefinitioner, punkt 15 (v)

av Hans Linde (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U273 yrkandena 4 och 10.

Ställningstagande

Regeringen har nu aviserat att en studieavgift ska införas på högskolor och universitet för s.k. tredjelandsstudenter och att man i samband med denna reform ska inrätta stipendier för vissa tredjelandsstudenter, finansierade från biståndet. OECD/Dacs regelverk tillåter detta liksom att flyktingmottagande och skuldavskrivningar finansieras med bistånd. Vi anser att dessa regler ska avskaffas och att Sverige ska verka för detta i Dac.

Sverige bör inom Dac arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte ska räknas som utvecklingssamarbete.

Att satsa på klimatåtgärder får aldrig tas som förevändning i nord att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Det skulle i så fall innebära att världens fattiga bestraffades dubbelt, först genom klimatförändringar de inte gett upphov till och sedan genom uteblivet bistånd. Eftersom det enligt Dac i vissa fall är möjligt för medlemsländer att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel, med mindre resurser till övrigt utvecklingssamarbete som följd, bör Sverige inom Dac arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete.

11. Verksamheten i Swedfund International AB, punkt 16 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U1 och lägger redogörelse 2009/10:RRS1 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat Swedfund International AB och dess verksamhet. Resultatet av granskningen har redovisats i Riksrevisionens rapport Swedfund International AB och samhällsuppdraget (RiR 2009:4) där det framkommit allvarlig kritik på en rad olika punkter.

Swedfund International AB är ett statligt ägt bolag som arbetar med riskkapital och kompetens för investeringar i utvecklingsländer. Vi anser att bolaget har ett viktigt uppdrag då ekonomisk tillväxt är en betydelsefull komponent i utveckling och fattigdomsbekämpning.

Men vi ser samtidigt mycket allvarligt på den kritik som riktats mot Swedfund av Riksrevisionen.

Det är inte första gången som kritik riktas mot Swedfund. Det har också visat sig att av de 500 miljoner kronor till investeringar som Swedfund beslutade om under 2008 gick 20 %, 98 miljoner kronor, via skatteparadis som Brittiska Jungfruöarna och Caymanöarna, där insynen är obefintlig och alla transaktioner hålls hemliga. Detta borde strida mot regeringens ambition att, som den uttrycker det, sätta kvalitet och resultat i centrum för utvecklingssamarbetet.

De krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd ska självklart ställas också på Swedfunds verksamhet. Att exempelvis investera i skatteparadis kan knappast stå i samklang med svensk politik för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Den norska regeringen har beslutat att inga nya biståndssatsningar ska gå via skatteparadis och har tillsatt en utredning om existerande investeringar i skatteparadis med målsättningen att Norge ska avveckla alla sådana.

Den svenska regeringen har inlett en analys av Swedfund men den är inte slutförd. Vi anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en genomförd analys av den verksamhet som kritiserats av Riksrevisionen samt en redogörelse för hur man har arbetat med att följa Riksrevisionens rekommendationer.

Särskilda yttranden

1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s)

Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s) anför:

I Socialdemokraternas budgetmotion ”Jobben först” (mot. 2009/10:Fi260) beskriver vi vårt alternativ till regeringens budgetproposition. Våra förslag har tagits fram för att tackla de utmaningar Sverige står inför: välfärdens bristande kvalitet, de växande klyftorna, underskotten i de offentliga finanserna, klimatkrisen och – i synnerhet – den stigande arbetslösheten. Vi socialdemokrater lägger fram förslag för att ta Sverige ur den ekonomiska krisen, men också för att rusta Sverige långsiktigt starkare. Det 21:a århundradets utmaningar måste mötas med investeringar i framtidens jobb.

Våra förslag står i skarp kontrast till den borgerliga regeringens politik vars syfte är att göra Sverige till ett europeiskt genomsnittsland, med samma höga arbetslöshet, samma brister i välfärden, samma underskott i de offentliga finanserna och samma ekonomiska klyftor.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna avser dock att den 18 november 2009 fastställa andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten, och de gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år kommer att låsa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fatta beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 7 inte får överstiga 27 019 445 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger inte denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen kommer att ge budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 7 bör fördelas på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2009/10:U339.

Vi socialdemokrater vill slå vakt om det svenska enprocentsmålet för biståndet och understryker att biståndet ska användas till fattigdomsbekämpning.

Regeringen har i budget efter budget urholkat biståndet underifrån genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar. Vi anser att det kan vara rimligt att från biståndsramen räkna av skuldavskrivningar,

men det ska i sådant fall ske krona för faktisk krona utan luft. Socialdemokraterna vill principiellt avvisa uppblåsta avräkningar från biståndsramen, vilket vi framhållit även tidigare under mandatperioden.

Vi konstaterar vidare att regeringen fortsätter att ligga på en mycket hög nivå när det gäller avräkningar från biståndet, för 2010 handlar det om 14 %, vilket utgör en oroande och stigande trend. De avräkningar som görs och som sker inom det internationella regelverket för biståndet motsätter vi oss inte, med undantag för de uppblåsta skuldavskrivningarna, men vi kräver att regeringen återkommer med en redovisning där det framgår huruvida dessa medel möter målsättningar och krav som i övrigt finns för att biståndet ska ge resultat och bidra till fattigdomsbekämpningen i världen.

Sedan förra året överför regeringen 115 miljoner kronor till utgiftsområde 6 för insatser av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Vi motsätter oss principiellt sådana överföringar eftersom vi anser att biståndsmedel även i fortsättningen bör hanteras via biståndsanslaget.

Konflikter och krig för med sig katastrofala följder för enskilda människor och utgör hinder för utveckling och kamp mot fattigdom. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling samtidigt som utvecklingssamarbetet bidrar till att stärka säkerheten. Den rådande finanskrisen riskerar att ge upphov till ökad social oro, och hårdnande villkor kan leda till konflikter, särskilt i utsatta länder med svaga samhällsstrukturer. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Sverige ska vara en stark röst i världen för fred och vara en viktig aktör i fredsarbete och konflikthantering. Därför vill vi bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område, både på UD och genom att stärka arbetet i Folke Bernadotteakademin, exempelvis med utbildning av personal för olika konflikthanteringsinsatser. Under 2010 tillför vi, utöver regeringens förslag, 7 miljoner kronor till anslag 1:1 inom utgiftsområde 7 för freds- och konflikthanteringsarbete och dessutom ökar vi Folke Bernadotteakademin anslag med 3 miljoner kronor.

Socialdemokraterna beklagar den snedvridna bild av svenskt utvecklingssamarbete som ibland målas upp där kvantitet sägs stå i motsatsförhållande till kvalitet och där strategisk styrning och resultatorienterat tänkande är något nytt sedan regeringsskiftet. Den nuvarande regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Den har hållit god kvalitet, åstadkommit resultat och gett Sverige möjlighet att göra sin röst hörd vid förhandlingsborden i de tunga internationella organisationerna.

Självklart ska stor möda ägnas åt kontroll, revision och utvärdering av hur biståndsmedel används och om de når målen. Utvecklingssamarbetet ska präglas av höga ambitioner för effektivitet, kvalitet och målpuppfyllelse. Därför välkomnar vi granskning och redovisning av hur biståndet uppfyller de mål vi satt upp. Men det är svårt att mäta resultat av utvecklingssamarbete och sambanden är inte alltid lätta att se. Därför vill vi utveckla

metoderna för granskning och utvärdering och se till att lärdomarna omsätts i praktik. Socialdemokraterna anser att det är angeläget att utvärderingsmyndigheten Sadev får ökade resurser och att dess kapacitet successivt ska öka under de kommande åren. Under 2010 tillför vi Sadev 2 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Med den neddragning som följt av BNI-minskningen minskar också en del av svenskt stöd till vissa FN-organ. Vi anser att UNDP som bedriver en mycket viktig verksamhet inte bör få fullt så stor neddragning av anslaget då det redan fått minskade anslag under flera års tid. Också UNFPA bedriver en verksamhet som är mycket viktig bl.a. för jämställdhet, kvinnors rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och uppfyllandet av millenniemål om minskad mödradödlighet. Under 2010 tillför vi UNDP 21 miljoner kronor mer och UNFPA 27 miljoner kronor mer än vad regeringen gjort i sitt budgetförslag.

I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket; därför vill vi ta fram metoder för att återkoppla till svenska folket hur skattefinansierat bistånd används.

En viktig faktor i relation till svenska folket är det civila samhällets organisationer. De står bara för en del av biståndsbudgeten, men de spelar en viktig roll såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet om biståndet. För oss är det viktigt med en mångfald av röster och aktörer i utvecklingssamarbetet. Det civila samhällets organisationer, också kallat folkrörelsebiståndet, har undantagits från de senaste årens ökning av biståndet. I budgetpropositionen för 2010 föreslås en viss minskning av anslaget till det civila samhällets organisationer och av informationsanslaget. Vi socialdemokrater vill i stället förstärka anslagstilldelningen till dessa organisationers arbete med 40 miljoner kronor. Vi är djupt kritiska till neddragningen av informationsanslaget då det långsiktigt underminerar biståndsviljan.

I ett gemensamt särskilt yttrande tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet redovisar vi varför vi motsätter oss det kapitaltillskott på 100 miljoner kronor till Swedfund som regeringen föreslår i budgetpropositionen.

2. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (v)

Hans Linde (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerande Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, väntas i morgon besluta om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställs då för 2010, 2011 och 2012. I motion 2009/10:Fi261 presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

På grund av regeringens passiva finanspolitik har Sverige drabbats hårdare av den ekonomiska krisen än vad de flesta jämförbara länder gjort. Den svenska arbetslösheten är nu för första gången högre än EU-snittet och beräknas nästa år uppgå till över 11 %. Regeringens politik har medfört att antalet personer som är anslutna till a-kassan nu är ca 500 000 färre än när regeringen tog makten 2006, och försämringsarna innebär att arbetslöshetsförsäkringen inte längre garanterar en skälig inkomstrygghet vid arbetslöshet. Detta innebär naturligtvis hårda påfrestningar på den privata ekonomin för dem som blir arbetslösa, men urholkningen av arbetslöshetsförsäkringen leder också till att den samlade efterfrågan i ekonomin sjunker, vilket förvärrar lågkonjunkturen.

Vänsterpartiets budgetmotion är framför allt inriktad på att på att skapa fler jobb och värna välfärden. För 2011 anslår vi 20 miljarder kronor mer än regeringen till kommunsektorn, vilket motsvarar 40 000 sysselsatta. Vi lägger också ett förslag om ett investeringsstöd på 8 miljarder kronor till kommunsektorn under 2010. Stödet ska gå till investeringar som hotas i lågkonjunkturen, investeringar som vi behöver tidigarelägga för att stimulera ekonomin och skapa arbetstillfällen. Det handlar om satsningar på upprustning av t.ex. skolor och sjukhus samt på infrastrukturen för el, vatten, fjärrvärme, vägar och bostäder. Förslaget beräknas skapa 12 000 arbetstillfällen.

Sverige står inför en stor generationsväxling på arbetsmarknaden. I flera branscher, inte minst i den offentliga sektorn, riskerar vi att stå inför en brist på kvalificerad arbetskraft inom bara några år. Samtidigt som arbetslösheten bland unga är hög finns det eftersatta behov av fortbildning i stora yrkesgrupper, exempelvis inom äldreomsorgen. Vänsterpartiet anslår därför medel till riktade utbildnings- och kompetenshøjningssatsningar som bidrar till att slussa in yngre i arbetslivet där pensionsavgångarna kommer att bli många framöver.

Samtidigt med den ekonomiska krisen står världen inför ett ännu allvarligare hot i form av klimatförändringarna. Ibland framförs ståndpunkten att vi måste vänta med klimatomställningen tills den ekonomiska krisen klingat av. Vi tror att det är precis tvärtom. Dels är klimathotet så akut och allvarligt att omställningen inte kan vänta, dels kan stora investeringar i klimatomställningen utgöra draglok i en ekonomisk återhämtning. Vänsterpartiet anslår därför medel för en New Green Deal. Förslaget innehåller investeringar i en svensk sol- och vindkraftsindustri, en utbyggd järnvägs- trafik, klimatsmarta hyreshus, ny miljöteknik, landsbygdsutveckling och en grön svensk fordonsindustri.

Vår bedömning är att förslagen i Vänsterpartiets budgetmotion sammantaget ökar antalet sysselsatta med 40 000 personer under 2010. För 2011 och 2012 tyder våra beräkningar på en ökning av antalet sysselsatta med ca 60 000 personer.

Under lång tid har Vänsterpartiet varit pådrivande för att uppnå målet att 1 % av BNI ska avsättas för internationellt utvecklingssamarbete. Målet är i dag formellt nått, inte minst tack vare de svenska frivilligorganisationernas påtryckningsarbete. Nu är det dags att gå vidare; behovet av bistånd har aldrig varit större i världen. Enprocentsmålet bör ersättas av ett enprocentsgolv som inte får understigas.

Formellt sett uppfylls utvecklingssamarbetets enprocentsmål i regeringens budgetförslag för 2010. Samtidigt utnyttjar regeringen den möjlighet som skapas av en fallande svensk BNI för att minska biståndet 2010 med 2 429 miljoner kronor jämfört med innevarande år. Dessutom sker en kraftig urholkning av biståndet genom att resurser tas från biståndet för att finansiera verksamhet som inte kan betraktas som internationellt utvecklingssamarbete. Detta är vi i Vänsterpartiet skarpt kritiska till.

De sammanlagda avräkningarna från biståndsramen uppgår 2010 till 4,4 miljarder kronor, vilket är en ökning med 309 miljoner kronor jämfört med föregående år. Avräkningarna som andel av biståndsramen uppgår 2010 till 14 % jämfört med 12 % 2009. Bland annat avräknas 2 068 miljoner kronor från biståndsramen för flyktingkostnader. Detta innebär i realiteten en stor sänkning av biståndet som Vänsterpartiet anser vara oacceptabel. Vi vill se en omfördelning inom biståndsramen där 1 023 miljoner kronor av avräkningarna för flyktingmottagande inte ska avräknas från biståndsramen utan i stället ska belasta utgiftsområde 8 Migration. Det betyder att det reella utvecklingssamarbetet förstärks med 1 023 miljoner kronor i Vänsterpartiets budget. Resterande 1 045 miljoner kronor vill vi använda till humanitär hjälp till de människor som lever på flykt i andra delar av världen.

I fråga om avräkningar från biståndsramen är vi också kritiska mot tendensen att från biståndsbudgeten föra över medel till administration på utrikesförvaltningen i Sverige. Vänsterpartiet anser att detta strider mot grunderna för svensk biståndspolitik. Vi ifrågasätter även att regeringen i allt större utsträckning bekostar svenska ambassader med biståndsmedel. Ytterligare urholkning kommer att ske när regeringen inför den i budgeten aviserade studieavgiften på högskolor och universitet för s.k. tredjelandsstudenter.

Vänsterpartiet föreslår en satsning på klimatbistånd på totalt 3 000 miljoner kronor till år 2012, varav 500 miljoner kronor för 2010. Satsningen ska ligga utöver den föreslagna biståndsramen och ska dels gå till att förebygga klimatförändringar i syd, dels till att motverka klimatförändringarnas konsekvenser i syd. Medlen får dock inte användas till att finansiera Sveriges egna åtaganden inom Kyotoprotokollet.

Vi vill även att minst 10 % av biståndet ska öronmärkas för SRHR-frågor (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter). Vänsterpartiet anser att satsningarna på hbt-frågor i biståndet behöver öka kraftigt, både för att tillgodose de behov som finns i många av de länder som Sverige bedriver

utvecklingssamarbete med och för att det är en fråga om vår trovärdighet. Sidans nuvarande handlingsplan för hbt-frågor löper ut 2009. Handlingsplanen måste omgående utvärderas och en ny plan utarbetas.

Frivilligorganisationernas informationsverksamhet utgör på ett konkret sätt basen för den starka internationella solidariteten i Sverige. Därför bör deras informationsarbete underlättas. Regeringen har i stället valt att äventyra frivilligorganisationernas arbete genom att införa en egeninsats på 10 % för stöd till informationsarbete. Vänsterpartiet anser att denna egeninsats bör avskaffas.

I ett gemensamt särskilt yttrande tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet redovisar vi varför vi motsätter oss det kapitaltillskott på 100 miljoner kronor till Swedfund som regeringen föreslår i budgetpropositionen.

3. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (mp)

Bodil Ceballos (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi262 och tillhörande kommittémotioner.

I vår budgetmotion konstaterar vi att världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Miljöpartiet menar att regeringen misslyckats med att dämpa konjunkturedgången. Den irrationella ekonomiska politik, som regeringen fört det senaste året, har skadat svensk ekonomi och gjort att fallet i sysselsättningen blivit onödigt hårt.

Nu väntar en lång och besvärlig väg tillbaka. Arbetslösheten måste bekämpas och underskotten i de offentliga finanserna på sikt minskas. Samtidigt står Sverige liksom resten av världen inför enorma klimat- och miljöutmaningar. Vägen tillbaka till en positiv ekonomisk utveckling måste följa en annorlunda bana med lägre utsläpp och mindre utarmning av våra gemensamma resurser.

För att möta de stora utmaningar som Sverige och hela världen står inför föreslår Miljöpartiet, till skillnad från regeringen, omfattande investeringar i jobb, utbildning, välfärd, klimat och miljö. Samtidigt avvisar vi med kraft ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna.

Vi väljer, till skillnad från regeringen, att satsa på det som kan växa och utvecklas. Investeringar i klimatsmart infrastruktur minskar klimatutsläppen samtidigt som framkomligheten och bekvämligheten ökar. Breda energieffektiviseringsprogram gör att energianvändningen minskar, samtidigt som energikostnaderna för den offentliga sektorn, företagen och hushållen sjunker. Satsningar på forskning och utveckling av ny teknik skapar både nya jobb och nya affärsmöjligheter.

Den ekonomiska nedgången är global och drabbar många fattiga länder hårt. Miljöpartiets budgetförslag innebär större satsningar på bistånd och fattigdomsbekämpning, en mer öppen migrationspolitik och större satsningar på klimatåtgärder internationellt jämfört med regeringens förslag. För Miljöpartiet är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ett föredöme för andra rika länder genom att upprätthålla enprocentsmålet. Detta är extra viktigt nu när den ekonomiska krisen kommer att minska den rika världens bistånd till de fattigaste i världen.

Riksdagens majoritet bestående av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna väntas i morgon ställa sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Genom detta beslut avslår man Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av den här anledningen tar vi inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 7. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom utgiftsområde 7 som förordas i vår anslagsmotion U311.

En av grundstenarna i Miljöpartiets ideologi är solidaritet med världens alla människor. Vi inom Miljöpartiet är starkt medvetna om att jordens resurser är knappa och mycket ojämnt fördelade mellan länder och människor. Vi arbetar för en global utjämning av dessa. Siffror från Världsbanken visar att uppskattningsvis 400 miljoner fler människor än vad man tidigare trott lever under den globala fattigdomsgränsen, vilken just nu är 1,25 dollar om dagen. Stora ekonomiska klyftor skapar frustration och social oro och går emot universella principer om människors lika värde.

I vårt budgetalternativ avslår vi i likhet med tidigare år det biståndsområde som kallas Reformsamarbete i Östeuropa, som verkar syfta mer till EU-anpassning än till fattigdomsbekämpning. Denna post på närmare 1,3 miljarder kronor för 2010 återför vi till biståndsbudgeten med motiveringen att biståndet ska gå till fattigdomsbekämpning och inte till EU-anpassning.

Regeringen räknar med att Sverige kommer att ta emot ett stort antal flyktingar från länder som kvalificerar sig för bistånd. Detta flyktingmottagande vill regeringen använda biståndsmedel till att bekosta. Drygt 2 miljarder kronor handlar det om för 2010. En sådan stor avräkning går inte att motivera och vi återför 1 miljard kronor av dessa pengar till biståndsbudgeten.

Genom bl.a. FN:s klimatkonvention UNFCCC och Kyotoprotokollet har Sverige och andra rika länder förbundit sig att finansiera utsläppsminskningar och anpassning till klimatförändring i syd. I dessa överenskommelser anges uttryckligen att finansieringen ska ske utöver biståndsramen på 1 % av BNI. Icke desto mindre föreslår regeringen i årets budgetproposition att 1,3 miljarder kronor av biståndet används till detta ändamål.

Miljöpartiet anser att detta innebär en urholkning av biståndet och enprocentsmålet. För oss är det en självklarhet att allt bistånd ska vara klimatsäkrat, men det är viktigt att dess främsta syfte är att bekämpa fattigdom. Att använda biståndspengar till finansiering av åtaganden inom UNFCCC och Kyotoprotokollet motverkar inte bara fattigdomsbekämpning i syd, det strider även mot åtaganden i dessa internationella avtal som Sverige har undertecknat och regeringen säger sig respektera.

En ny global överenskommelse för att minska människans klimatpåverkan och anpassa samhället till klimatförändringarna kommer att ställa krav på massiva finansieringsinsatser för utsläppsminskningar och anpassning till klimatförändring i syd. Enligt uppskattningar rör det sig om mellan 1 000 och 3 500 miljarder kronor per år. EU:s andel av en sådan finansiering beräknas årligen uppgå till 30–100 miljarder kronor eller mer. Detta belyser det orimliga i att använda biståndsanslag till klimatåtgärder i syd.

Miljöpartiet förordar ett anslag för klimatsatsningar utanför biståndsramen under utgiftsområde 20. Anslaget ska höjas gradvis under de kommande åren. För de tre kommande åren bör anslagen uppgå till 1 400 miljoner kronor, 1 500 miljoner kronor respektive 2 000 miljoner kronor.

Bland andra frågor som vi särskilt vill lyfta fram i vårt budgetalternativ väljer vi att här nämna resurser till utvärdering av biståndet och resultatredovisning respektive hbt-insatser. På det sistnämnda området betonar vi att hbt-frågorna måste lyftas fram i utvecklingssamarbetet och att riksdagen bör få en årlig redovisning av hbt-insatserna i biståndet.

I ett gemensamt särskilt yttrande tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet redovisar vi varför vi motsätter oss det kapitaltillskott på 100 miljoner kronor till Swedfund, som regeringen föreslår i budgetpropositionen.

4. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 1 (s, v, mp)

Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Bodil Ceballos (mp) anför:

Kapitaltillskott till Swedfund International AB

Vi ser allvarigt på den kritik som riktats mot Swedfund, senast av Riksrevisionen i en granskning av bolaget. Riksrevisionens kritik handlar om att Swedfund investerat i fonder med säte i skatteparadis, att utvecklingseffekten av investeringarna som gjorts i utvecklingsländerna inte följs upp tillräckligt väl och att bolagets mål att främja utveckling ofta har fått stå tillbaka för lönsamhetskrav samt att det saknas en strategi för bolaget och för de kapitaltillskott som gjorts.

De krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd ska självklart ställas också på Swedfunds verksamhet. Riksrevisionen menar bl.a. att inga finansiella analyser gjorts om bolagets reella kapitalbehov inför de

tillskott som redan är beslutade. Enligt budgetpropositionen, där Swedfund föreslås få ytterligare 100 miljoner kronor i kapitaltillskott, har regeringen inlett en prövning av Swedfunds långsiktiga kapitalbehov. Vi menar att en sådan analys bör genomföras innan ytterligare kapitaltillskott lämnas. Därför säger vi nej till det kapitaltillskott som föreslås i budgetpropositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2009/10:1

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 utgiftsområde 7:

1. Riksdagen fastställer biståndsramen för internationellt utvecklings-samarbete till 1 % av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonatio-nalinkomst (BNI) för 2010 (avsnitt 2.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 210 000 000 kr under 2011–2028 (avsnitt 3.7.1).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp av högst 5 395 000 000 kr (3.7.1).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ikläda staten betal-ningsansvar i form av statliga garantier för Nordiska investerings-bankens miljöinvesteringslån som inklusive tidigare gjorda åtagan-den uppgår till ett belopp av högst 1 112 000 000 kr (avsnitt 3.7.1).
5. Riksdagen godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Asiatiska utvecklingsbanken samt bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier som följer av kapitalhöjningen (avsnitt 3.7.1).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 till annan part överlåta ett tidigare lämnat villkorslån till Private Infrastructure Development Group (PIDG) avseende finansiering av riskkapital i Guarantco (avsnitt 3.7.1).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott om 100 000 000 kr till statligt ägda bolaget Swedfund International AB (avsnitt 3.7.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 107 000 000 kr under 2011–2017 (avsnitt 4.6.1).
9. Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsom-råde 7 Internationellt bistånd, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

10. Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2010 för ramanslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete ingå avtal om samarbetsprojekt som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 26 000 000 kr under 2011–2013 (avsnitt 3.7.5).
11. Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 ett anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, när det gäller anslaget som avsett för Riksrevisionen, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Biståndsverksamhet	Ramanslag	24 684 836
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	Ramanslag	932 824
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	Ramanslag	15 200
1:4 Folke Bernadotteakademin	Ramanslag	47 467
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	40 000
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	Ramanslag	21 008
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	Ramanslag	1 278 110
Summa		27 019 445

Skrivelse 2008/09:189

Regeringens skrivelse 2008/09:189 Biståndets resultat.

Följdmotioner med anledning av skrivelse 2008/09:189

2008/09:U22 av Urban Ahlin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkta resurser till Sadev och en utveckling av redovisningsmetoderna.

2008/09:U23 av Hans Linde m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens skrivelse om biståndets resultat i fortsättningen ska innefatta en utvärdering av hela biståndsramen, inklusive avräkningar, skuldavskrivningar och flyktingmottagande, utifrån de två huvudperspektiven i Sveriges politik för global utveckling.

Redogörelse 2009/10:RRS1

Redogörelse 2009/10:RRS1 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Swedfund International AB.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2009/10:RRS1

2009/10:U1 av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en genomförd analys av den verksamhet som kritiserats av Riksrevisionen samt en redogörelse för hur man arbetat med att efterkomma Riksrevisionens rekommendationer.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:U358 av Kerstin Engle m.fl. (s):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskat skuldberoende.

2007/08:U359 av Olle Thorell m.fl. (s):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:U307 av Thomas Strand och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en strategi bör utarbetas för hur arbetet med fattigdomsbekämpning ytterligare kan utvecklas genom folkrörelseorganisationernas utlandsarbete.

2008/09:U321 av Esabelle Dingizian och Bodil Ceballos (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med den globala fattigdomsbekämpningen bör utgå från ett könsmaktsperspektiv.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att styra bistånd och stödprogram mot specifika satsningar för kvinnor.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:U206 av Inger Davidson och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett system skulle kunna utformas för att under år av ökade biståndsanslag kunna avsätta pengar som kan användas då anslagen minskar.

2009/10:U209 av Lars Ohly m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla mottagare av bilateralt bistånd utvecklar nationella handlingsprogram för arbetet med SRHR.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU och FN måste arbeta för ökade resurser till och prioritering av arbetet med att minska mödradödligheten och uppnå millenniemål fem.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minst 10 % av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska lyfta fram kvinnors och mäns tillgång till sexuell och reproduktiv hälso-service, inklusive tillgång till preventivmedel, kondomer och annan materiel som används vid förlossningar och utförandet av säkra aborter.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utvärdering av Sidas nuvarande handlingsplan för hbt-frågor bör komma till stånd under 2009 och att en ny handlingsplan utarbetas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat och långsiktigt stöd till IPPF.

2009/10:U215 av Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla det jordbruksbaserade biståndet.

2009/10:U219 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bistånd.

2009/10:U234 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur mikrokrediter kan få en större plats i svenskt internationellt utvecklingssamarbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda valutasäkring i samband med mikrokrediter.

2009/10:U240 av Jan Lindholm (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i biståndsarbetet lyfta fram hbt-frågorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nedskärningen av antalet mottagarländer för svenskt bistånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en årlig redovisning för riksdagen av hur hbt-insatser inom biståndsverksamheten utvecklas.

2009/10:U242 av Aleksander Gabelic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på avfall och biogas i svenskt bistånd.

2009/10:U253 av Thomas Nihlén m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige internationellt ska verka för att hitta nya finansieringslösningar för försummade sjukdomar.

2009/10:U254 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska driva frågan om att biståndspengar ska kunna användas till militära ändamål.

2009/10:U263 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kraven på de internationella samfundet för ökade skuldavskrivningar för de allra fattigaste länderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på att biståndsinsatser ännu mer kanaliseras via de enskilda icke-statliga organisationerna för att stödja det

civila samhället i de fall där samarbetslandet styrs av en demokratiskt tvivelaktig regim, eller då risken är stor att insatsmedel försvinner på grund av korruption.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibistånd och partinära bistånd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om korruptionsbekämpning inom biståndet.

2009/10:U269 av Reza Khelili Dylami (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till oberoende medier i länder med demokratiunderskott.

2009/10:U271 av Finn Bengtsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd för satsningar på grön tegelstensframställning i utvecklingsländer.

2009/10:U272 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Anslagsförändring (tkr)
Nytt Klimatbistånd		500 000
1:1 Kompensation för flyktingmottagande	24 684 836	1 023 000
Summa		1 523 000

2009/10:U273 av Hans Linde m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra enprocentsmålet för bistånd till ett enprocentsgolv som utvecklingssamarbetet inte får understiga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov och respektera dess suveränitet och att det inte ska förknippas med politiska eller ekonomiska villkor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i första hand ska verka för att världens 50 fattigaste länder får totala och ovillkorade skuldavskrivningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de delar av Dacs regelverk som möjliggör att flyktingmottagande, utländska studenter och skuldavskrivningar kan finansieras med bistånd avskaffas.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minst 10 % av svenskt bistånd öronmärks för SRHR-frågor.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utvärdering av Sidas nuvarande handlingsplan för hbt-frågor kommer till stånd under 2009 och att en ny handlingsplan utarbetas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att egeninsatsen för frivilligorganisationernas informationsarbete bör avskaffas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom OECD/Dac ska arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte ska räknas som utvecklingssamarbete.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inget svenskt utvecklingssamarbete ska få kanaliseras via skatteparadis.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att ett moratorium på skuldåterbetalningar från de fattigaste länderna införs.

2009/10:U276 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprätthållandet av enprocentsmålet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkta resurser till Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) samt fortsatt utveckling av redovisningsmetoderna.

2009/10:U278 av Anna Lilliehöök (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Företagsamt bistånd.

2009/10:U289 av Thomas Strand m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slå vakt om det svenska enprocentsmålet och att biståndsanslaget ska användas till fattigdomsbekämpning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte ska vara tillåtet att göra skuldavskrivningar på biståndsbudgeten utöver faktisk nivå.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att biståndsmedlen ska gå till fattigdomsbekämpning och inte till att bekosta militära insatser.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en skärpning av Dacregelverket från dagens vida ramar till ett stramare regelverk för vad som får tolkas som verkligt bistånd.

2009/10:U290 av Thomas Strand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkrörelsernas viktiga bidrag till ökad fattigdomsbekämpning.

2009/10:U291 av Matilda Ernkrans m.fl. (s, mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens Burmapolitik ska stödja gränsöverskridande insatser.

2009/10:U293 av Anita Brodén (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ansträngningar görs för att uppnå millenniemålet att utplåna extrem fattigdom och hunger.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ansträngningar görs för att uppnå millenniemålets delmål om en halvering av världens hungeriga till 2015.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en samordning av insatserna för att på ett effektivare sätt bidra till att minska antalet hungrade.

2009/10:U296 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige, som ett föregångsland i biståndssammanhang, bör stimulera andra givarländer att också ta sitt ansvar, infria givna löften och därmed höja biståndsam ambitionerna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ett rättviseperspektiv genomsyrar klimatförhandlingarna i Köpenhamn, som ger de fattigaste länderna rätt till utveckling och därmed ökad chans till fattigdomsbekämpning.

2009/10:U303 av Hans Linde m.fl. (v, m, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige arbetar aktivt för att utöka rätten att välja och för tillgängligheten till säkra aborter för kvinnor i världen.

2009/10:U304 av Hans Linde och Annika Carlsson (v, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör höja nivån för området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter till minst tio % av den totala biståndsbudgeten.

2009/10:U308 av Annika Carlsson m.fl. (c, v, m, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska lyfta fram kvinnors och mäns tillgång till sexuell och reproduktiv hälso-service, inklusive tillgång till preventivmedel, kondomer och annan materiel som används vid förlossningar och utförandet av säkra aborter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige genom hälsosystemsutveckling och hälsosektorsstöd stöder samarbetsländer i arbetet med att själva bygga upp ett fungerande system av import eller produktion, kvalitetskontroll och distribution av SRHR-materiel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat multilateralt stöd till organisationer som arbetar för att säkerställa tillgången på preventivmedel och annan SRHR-materiel i världen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige verkar för att alla länder som tar emot bilateralt bistånd utvecklar nationella handlingsprogram för arbetet med SRHR, som inkluderar komponenter kring säkerställandet av tillgången på SRHR-materiel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige utarbetar riktlinjer kring hur SRHR i stort, inklusive olika typer av SRHR-materiel, kan säkerställas inom ramen för svenska humanitära insatser. Sverige bör även verka för att andra givarländer arbetar fram liknande riktlinjer samt att dessa används för att koordinera och samordna insatser med stöd från flera olika länder.

2009/10:U311 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:1 Biståndsverksamhet	2 278	2 278	2 278
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	-1 278	-1 278	-1 278
Summa för utgiftsområdet	1 000	1 000	1 000
Specifikation av anslag 1:1	2 010	2 011	2 012
Minskad avräkning för flyktingmottagande	1 000	1 000	1 000
Reformsamarbete i Östeuropa inom biståndsramen	1 278	1 278	1 278
Klimatanpassning inom biståndsramen	-1 300	-1 300	-1 300
Återföring av medel till den generella biståndsramen	1 300	1 300	1 300

2009/10:U318 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhetsperspektivet ska förstärkas inom allt utvecklingssamarbete som Sverige är engagerat i.

2009/10:U339 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Biståndsverksamhet	24 684 836	-5 000
<i>Nej till kapital tillskott till Swedfund</i>		-100 000
<i>Ökade resurser till UNDP</i>		21 000
<i>Ökade resurser till UNFPA</i>		27 000
<i>Ökade resurser till civila samhällsorganisationer</i>		40 000
<i>Ökade resurser till konflikthantering och fredsarbete</i>		7 000
1:4 Folke Bernadotteakademin	47 467	3 000
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	21 008	2 000
Summa	27 019 445	0

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera Riksrevisionens granskning och rekommendationer avseende Swedfund International AB innan ytterligare kapitaltillskott ges.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en redovisning där det framgår huruvida medel som avräknats från biståndsramen, men inom Dacs regelverk, möter de målsättningar och krav som finns i övrigt för att biståndet ska ge resultat och bidra till fattigdomsbekämpningen i världen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överföring av biståndsmedel till utgiftsområde 6.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konflikthantering, medling och fredsarbete.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om multilateralt bistånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bistånd genom det civila samhällets organisationer.

2009/10:U340 av Urban Ahlin m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.1 Solidaritetspolitik.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.3 Fattigdomsbekämpning i centrum.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.4 Klimatsmart bistånd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.6 Kvalitetsförstärkning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.7 Demokrati och mänskliga rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.8 Jämställdhet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.11 Multilateralt bistånd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.12 Utvecklingssamarbete genom det civila samhällets organisationer.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.13 Urholkning av biståndet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.14 Överföring till utgiftsområde 6.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.15 Swedfund.

2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hbt-perspektiv i utvecklingssamarbetet.

2009/10:U348 av Per Bolund m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bistånd som ges för att uppfylla Sveriges åtagande enligt klimatkonventionen och Kyotoprotokollet ska vara additionella utöver biståndets enprocentsmål och måste utgå från de fattiga ländernas intressen och hållbar utveckling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges och EU:s stöd i största möjliga mån ska kanaliseras genom organisationer som har ett brett förtroende och stor acceptans i utvecklingsländerna.

2009/10:MJ403 av Jacob Johnson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatbistånd.

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett klimatbistånd utöver biståndsramen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatrelaterade katastrofer och kriser.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hbt-frågor i Sveriges bilaterala bistånd.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2010 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag ¹	(s)	(v)	(mp)
1:1 Biståndsverksamhet	(ram)	24 684 836	-5 000	+1 023 000	+2 278 000
1:2 Styrelsen för inter- nationellt utvecklings- samarbete (Sida)	(ram)	932 824			
1:3 Nordiska Afrikain- stitutet	(ram)	15 200			
1:4 Folke Bernadotte- akademin	(ram)	47 467	+3 000		
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utveck- lingssamarbete	(ram)	40 000			
1:6 Institutet för utvär- dering av internatio- nellt utvecklingssamar- bete	(ram)	21 008	+2 000		
1:7 Klimatbistånd (nytt anslag)	(ram)			+500 000	
2:1 Reformsamarbete i Östeuropa	(ram)	1 278 110			-1 278 000
Summa		27 019 445	0	+1 523 000	+1 000 000

¹ Förslag avseende anslag 1:5 har lagts fram av Riksrevisionens styrelse.

BILAGA 3

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 1

Motion	Motionärer	Yrkanden
1. Biståndsram, anslagsfrågor m.m. inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd		
<i>a) Biståndsram</i>		
2009/10:U273	Hans Linde m.fl. (v)	1
2009/10:U276	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	2
2009/10:U289	Thomas Strand m.fl. (s)	1
<i>b) Anslag och anslagsvillkor m.m. för 2010 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd</i>		
2008/09:U22	Urban Ahlin m.fl. (s)	i denna del
2008/09:U307	Thomas Strand och Christer Engelhardt (båda s)	
2009/10:U209	Lars Ohly m.fl. (v)	5 och 10–13
2009/10:U219	Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s)	
2009/10:U234	Désirée Pethrus Engström (kd)	1 och 2
2009/10:U240	Jan Lindholm (mp)	1–3
2009/10:U242	Aleksander Gabelic (s)	
2009/10:U263	Dan Kihlström m.fl. (kd)	3 och 5
2009/10:U269	Reza Khelili Dylami (m)	
2009/10:U271	Finn Bengtsson (m)	
2009/10:U272	Lars Ohly m.fl. (v)	
2009/10:U273	Hans Linde m.fl. (v)	7–9
2009/10:U276	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	4 i denna del
2009/10:U304	Hans Linde och Annika Qarlsson (v, c)	
2009/10:U308	Annika Qarlsson m.fl. (c, v, m, fp)	1–5
2009/10:U311	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	2
2009/10:U318	Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s)	
2009/10:U339	Urban Ahlin m.fl. (s)	1, 2, båda i denna del, 4, 5 och 7
2009/10:U340	Urban Ahlin m.fl. (s)	12, 15 och 16 i denna del
2009/10:U343	Börje Vestlund m.fl. (s)	7
2009/10:U348	Per Bolund m.fl. (mp)	3 och 4
2009/10:MJ403	Jacob Johnson m.fl. (v)	5
2009/10:MJ468	Lars Ohly m.fl. (v)	9 och 12
2009/10:A443	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	29
<i>f) Bemyndigande beträffande kapitaltillskott till Swedfund</i>		
2009/10:U339	Urban Ahlin m.fl. (s)	1 och 2, båda i denna del

Motion	Motionärer	Yrkanden
2009/10:U340	Urban Ahlin m.fl. (s)	16 i denna del